

50 JAAR ACTIE 50 JAAR SAMEN

De wereld daagt ons uit
Hoe worden we toekomstbestendig?

WSM MAGAZINE

CHANGEMAKERS

4-5, 38-39

Mensen maken verandering waar:
portretten die blijven

PARALLEL

16-17, 30-31

Zien, oordelen, handelen
Uitwisselen en samenwerken

EVOLUTIE

12-15

Van hulp naar samenwerking
Over logo's en campagnebeelden

SOCIALE
BESCHERMING

20-23

De rol van mutualiteiten

TERUGBLIK

6-11, 34-37

50 jaar campagnes en actie voeren, 50 jaar
weerbaarheid in crisistijd

WAARDIG WERK

25-29

De IAO, een dialoog voor duurzame verandering

UIT DE KAST

32-33

Bijzondere blikvangers
uit de oude doos

BLOEMLEZING

40-46

De toekomst van sociale bewegingen is internationaal

50 JAAR WSM

50 jaar, de leeftijd van ervaring en maturiteit. Dit moment in onze geschiedenis grijpen we aan om te feesten, maar we nemen ook de tijd om te evalueren, lessen te trekken uit fouten en onze toekomst vorm te geven. We gaan het debat aan en staan open voor kritisch denken. We komen even op adem. Te vaak ontbreekt ons de tijd om de waan van de dag te overstijgen.

Deze vijftigste verjaardag valt in een moeilijk en gevaarlijk tijdsgewricht. Overal groeien ongelijkheden en de creatie van rijkdom scheert hoge toppen. Ondanks aanzienlijke investeringen in internationale samenwerking, ondanks hun dagelijkse inspanningen, blijven mensen die uitgesloten zijn van de voordelen van onze globale economie, gevangen in armoede. De klimaatcrisis is een brandversneller voor de groeiende ongelijkheid. De heersende mondiale economische orde is niet alleen ethisch verwerpelijk, ze is onhoudbaar voor de menselijke ontwikkeling en de planeet.

De wereld evolueerde en WSM en de partnerorganisaties evolueerden mee. De kernwaarden zijn gebleven. De overtuiging dat sociale verandering en vooruitgang er komen door de kracht van mensen samen, dat de strijd alleen effectief kan zijn als deze ondersteund en gevoerd wordt door krachtige sociale organisaties, dat de solidaire en strijdvaardige aanpak van de huidige uitdagingen alleen op internationale schaal kan gerealiseerd worden.

Overall in de wereld krimpt de democratische ruimte. Mensen mobiliseren wordt steeds moeilijker. Deze tijden van toenemend protectionisme, nationalisme en identiteitspolitiek dulden geen uitstelgedrag. **Ondanks dringende sociale vraagstukken – of meer nog, net daardoor – moeten we, vastberaden en krachtdadig, onze horizon verbreden en onze internationale samenwerking versterken en vernieuwen.**

Dat is de uitdaging voor de komende 50 jaar. Samen met alle organisaties in Azië, Afrika, Latijns-Amerika en België zullen we deze aangaan.

Luc DUSOULIER
Voorzitter WSM vzw

Al 50 jaar kunnen we rekenen op de gewaardeerde steun van organisaties, overheden, fondsen, een bank en vele individuele donateurs. Dank je wel. DGD, ENABEL Europa, Wallonie-Bruxelles Internationale, provincie West-Vlaanderen, beweging.net, MOC, kwb, Familiehulp, LCM en CM-MC, ACV-CSC, ACV-Puls, CNE, ACV-CSC BIE, ACV-CSC V&D, ACV-CSC METEA, ACV-CSC Transcom, ACV-CSC International, KAJ, Femma, OKRA, FBZ Petroleum, Co-valent, FBZ PC 314, Alimento, Internationale Mijnwerkerssolidariteit, Febelfin, 11.11.11, CNCD, BRS, DEME4Life, vdk bank, vele steden en gemeenten en individuele donateurs.

WSM
50

DRIE PORTRETTE

Portretten die getuigen over de schoonheid die in mensen schuilt. Over mensen die gedreven worden door een onstuitbaar geloof en vertrouwen in een alternatief economisch model. Die van sociale verandering, solidariteit en samenwerking hun levensdoel maken.

TEKST / Nancy Govaerts

RENÉ SIBOMANA / SENEGAL

Richtte jongerenorganisatie AJE op in Rwanda en Senegal

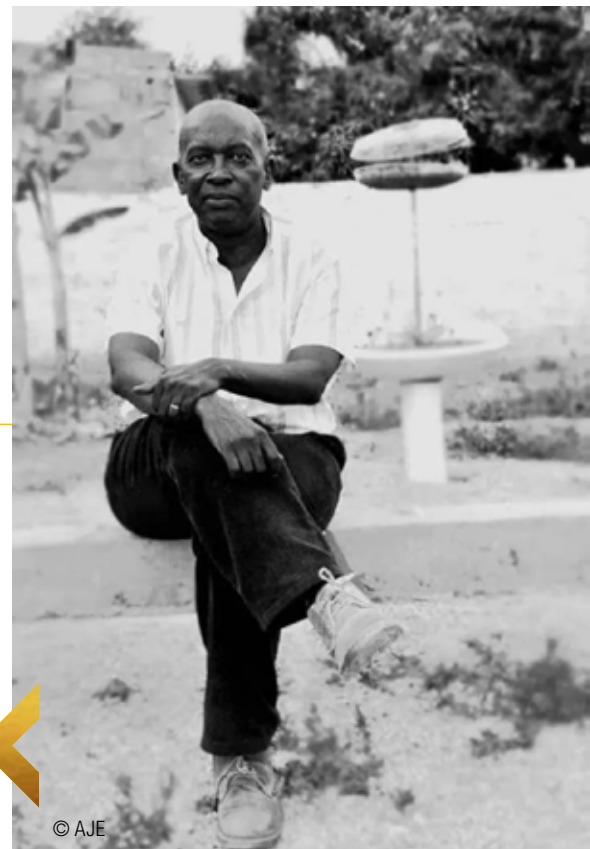
René Sibomana werd op de laatste dag van het jaar 1948 geboren in, toen nog, Belgisch Congo. Zijn ouders slagen erin hem en zijn broers en zussen een goede bagage mee te geven. Hij studeert in Rwanda en timmert er aan zijn professionele pad. Hij volgt een opleiding in de magistratuur en wordt griffier bij de rechtbank van eerste aanleg in Butare. Daar leert hij argumenteren en opinies verdedigen.

René zet zich in voor de vereniging van scouts in Rwanda en wordt nationaal commissaris. Onder zijn leiding wordt de vereniging een belangrijke actor in de ontwikkeling van jongeren. Er worden centra opgestart waar ze een beroepsopleiding kunnen volgen.

Daar en dan weet hij het zeker: hij wil zich inzetten voor jongeren, kinderen die op straat leven of in vluchtelingenkampen, eerst in Rwanda en later ook in Congo. In 1992 richt hij AJE op: Action Jeunesse et Environnement, in Kigali. Na zijn omzwervingen, komt hij in 1996 terecht in Senegal, waar hij

AJE een doorstart geeft in Dakar. De opleidingscentra in Thiès en Soucoute zijn toevluchtsoorden voor jongens en meisjes die, ondanks alle tegenslagen, iets willen maken van hun leven.

Hij richt zich meer specifiek op jongeren die aan het werk zijn in ateliers, perfectioneert samen met een team van animatoren en lesgevers hun vaardigheden op de werkvloer. Zijn model 'Atelier-École', is erkend door de staat. AJE daagt de jongeren uit om samen op zoek te gaan naar wegen om hun leven te verbeteren. Zijn participatieve aanpak is vernieuwend. **AJE begeleidt de jongeren om een eigen onderneming op te starten, in een coöperatie of samenwerkingsverband.** Zijn organisatie belichaamt wie René was: hij creëerde kansen en detecteerde het potentieel in jongeren. Hij was een netwerker, geboren animator en teamleader, wereldverbeteraar en bon vivant die hield van het leven en vrijgevig was met zijn tijd en aandacht. Hij overleed op 23 december 2022.

© AJE

© WSM

GREGORIA ABREU ROJAS / DOMINICAANSE REPUBLIEK

Cacaoboer en lid van vakbond CASC

Gregoria Abreu Rojas is cacaoboer en actief lid van de vakbond CASC. In april 2024 nam ze op uitnodiging van ACV-CSC Voeding en Diensten, ACV-CSC International en WSM deel aan de cacaoconferentie tijdens een uitwisselingsweek in België.

"Ik had mijn streek nog nooit verlaten, laat staan een vliegtuig genomen. Het was een avontuur voor mij. Elke ontmoeting, elk bezoek heeft me verrast en geïnspireerd en me zoveel gegeven. Ik wil dit alles gebruiken in ons lokale project."

In de Yamasa-regio waar ze woont en werkt, bevindt zich een van de grootste coöperaties van het land. CONACADO koopt een groot deel van de cacao-productie van de regio en zorgt voor de export. De cacaoboeren zien hun aanwezigheid als een geschenk uit de hemel.

Vrachtwagens halen de producten rechtstreeks van de percelen en de geboden prijzen lijken eerlijk.

"Sinds mijn deelname aan deze uitwisselingsweek en de cacaoconferentie in België heb ik mijn twijfels over hoe mijn coöperatie CONACADO werkt en hoe transparant ze is. Tijdens de volgende algemene vergadering zal ik hen om meer informatie vragen."

Gregoria is ook voorzitter van een kleine, pas opgerichte coöperatie van vrouwelijke cacao producenten in de Yamasa-regio. **"Met wat ik nu weet, wil ik de vrouwen van onze kleine coöperatie nog beter informeren en versterken.** Misschien kunnen we samen ambachtelijke producten maken. Het komt erop aan meer vrouwen in staat te stellen om voor hun gezin te zorgen."

SISTER CHRISTY MARY / INDIA

Verantwoordelijke coöperaties NDWM

"Ik was twaalf toen ik tijdens de schoolvakantie even ging werken in een luciferfabriek. Heel wat leeftijdsgenoten waren er voltiids aan het werk. Daar ontspringt de bron van mijn engagement. Vanuit de verontwaardiging dat sommige kinderen niet naar school kunnen, geen tijd hebben om te spelen. Dat onrecht wilde ik ongedaan maken."

Zuster Christy is intussen vijftien jaar actief bij NDWM, de nationale beweging voor huispersoneel. Ze is getuige van de ongelooflijke energie van de meisjes en vrouwen met wie en voor wie ze werkt. Ze heeft leden zien groeien in hun zelfvertrouwen en hun kunnen, onder begeleiding van de beweging. Huispersoneel is niet langer onzichtbaar, hun werk ook officieel erkend. **Sister Christy en NDWM starten coöperaties op waar vrouwen hun vaardigheden bijspijkeren, zodat ze goed opgeleid en zich bewust van hun rechten, betere contracten kunnen**

onderhandelen met hun werkgevers. Ze krijgen een beginkapitaal om een eigen kleine onderneming (een eetkraam bijvoorbeeld) op te starten en zo hun maandloon aan te vullen.

"Toen ik bij de beweging begon, en nu nog steeds, luisterde ik naar de vele verontrustende verhalen van de huishoudhulp. Hoe ze zijn lastiggevallen, misbruikt en uitgebuit. Dat moest veranderen. We hebben al een lange weg afgelegd, maar we hebben onze bestemming nog niet bereikt. We moeten nog beter doen voor nog meer mensen. Een sterke vakbond worden, coöperaties uitbouwen die zorgen voor een leefbaar loon voor meer vrouwen. Al onze stemmen moeten gehoord worden, want iedere stem telt.

Eleanor Roosevelt zei dat de toekomst behoort aan wie gelooft in de schoonheid van haar dromen. Laat ons blijven dromen en werken!"

// Sister Christy uiterst rechts

© NDWM

50 jaar WSM, 50 jaar opkomen voor waardig werk en sociale bescherming. Ontdek hoe we al een halve eeuw lang actievoeren, samen met sociale bewegingen wereldwijd. Want soms moet je je woorden extra kracht bijzetten. Proef mee van enkele opvallende acties en campagnes. Spring met ons op de barricades, voel de adrenaline, ervaar de emotie, geniet mee van de successen... De constante: samen met gelijkgezinden gaan we voor een rechtvaardige en solidaire wereld.

TEKST / Tim Jansen en Mia Vandenberghen – FOTO'S / WSM en betrokken organisaties

1997
// België. 1.500 jongeren voeren actie in Antwerpen tijdens een modeshow die oproept voor respect voor arbeidsrechten in de kledingindustrie.

2000
// Duitsland. Schone Kleren Campagne lanceert de internationale jongerencampagne Worldshake. Bijna 42.000 mensen eisen een gedragscode van Adidas aan het hoofdkantoor.

2008
// België. Op 8 maart, Internationale Vrouwendag, lanceert Yasmine de single en videoclip Zus, met veel engagement geschreven voor de campagne met KAV (nu Femma) Meer vrouwen, goed gevormd, wereldwijd. Bedankt Yasmine!

2005
// België. Een internationale delegatie voert actie aan het ministerie voor Volksgezondheid tijdens de campagne Sociale Zekerheid Wereldwijd. Een reuzegrote ooievaar fungeert als aandachtstrekker.

2010
// België. Met de campagne Waardig Werk Wereldwijd gaan we samen met ACV en ABVV, 11.11.11, FOS en Oxfam de strijd aan onder de slogan 'Werknemers zijn geen gereedschap!'.

2011
// Bangladesh. Karel en Laura van de groep Carmine nemen met Bengaalse muzikanten *Through my eyes* op, het campagnelied voor Kom op voor Gezondheid.

// België. Een ziekenhuisbandje als symbool van de campagne voor betere toegang tot gezondheidszorg samen met CM, Kazou, OKRA en Ziekenzorg CM (nu Samana). 70.000 mensen ondertekenen de ondertekenen de petitie. Paul Magnette, toenmalig minister van Ontwikkelingssamenwerking, vertaalt de eisen naar een speerpunt voor internationale samenwerking.

2014
// Cambodja. C.CAWDU voert opnieuw strijd voor hogere lonen in de kledingsector, nadat de overheid beslist om het minimumloon van 90 dollar met amper 5 dollar te verhogen, veel te weinig om van te kunnen leven.

2014
// India. De Indiase eerste minister krijgt meer dan 2.000 postkaartjes in zijn bus. Via de actie roepen NDWM en partners op om de IAO Conventie 189 (gericht op de bescherming van huishoudelijk personeel) te ratificeren.

2015
// België. Rockband Jacle Bow speelt in adamskostuum op de Hopmarkt in Aalst en verkoopt 'Shirts for Life'. De opbrengst gaat naar Schone Kleren.

// Latijns-Amerika. Pleisters in verschillende kleuren als symbool voor de campagne Sociale Bescherming voor Iedereen, die wereldwijd loopt.

// **Filipijnen.** Have a heart for the public health sector, mars van de verpleegkundigen van Alliance of Health Workers. Een kartonnen trein, die president Duterte verpersoonlijkt, rijdt over de actievoerders. Medewerkers van WSM en partnerorganisaties die deelnemen, belanden vervolgens op een zwarte lijst.

// **België.** Kwb fietst 1 miljoen kilometer op zoek naar schone sportkleding, tot aan de deur van fietskledingproducent Bioracer in Tessenderlo.

// **België.** Zesde herdenking van de Rana Plaza ramp in België. De lijfzakken naast de rode loper symboliseren de vele doden die toen vielen.

// **België.** In de aanloop naar het WK voetbal in Qatar sterven duizenden migrantenarbeiders bij de bouw van de infrastructuur. Samen met vele partners hekelen we dit tijdens een symbolische voetbalmatch met oneerlijke spelregels.

2018

// **Burundi.** Zoals elk jaar trekt mutualiteit MUNASA tijdens de 1 mei-viering de straat op om zichtbaar te zijn en zo meer leden aan te trekken. Een traditie in veel Afrikaanse landen.

// **België.** Herdenking 10 jaar Rana Plaza Bangladesh, waarbij een brede coalitie aanklaagt dat de werkomstandigheden in de kledingindustrie sindsdien te weinig verbeterden.

2023

BEKENDE GEZICHTEN

In meer dan 30 jaar actievoeren, scharen heel wat bekende gezichten zich achter Schone Kleren. Een compilatie.

// Wielrenner Philippe Gilbert

// Voetballers Simon Mignolet en Koen Casteels

// Het nationale vrouwenvoetbalelftal de Red Flames

// (Toenmalig) minister van Werk, Economie en Consumentenzaken Kris Peeters

// Het nationale vrouwenvolleybalteam de Yellow Tigers

// Zwitserse wielrenner Fabian Cancellara

DRIE DECENNIA CAMPAGNE VOEREN VOOR SCHONE KLEREN

Van de strijd tegen sociale onrechtvaardigheid naar een rechtvaardige transitie. Van een leefbaar loon naar systeemverandering. De krachtige campagnes gevoerd door de platformen achACT en Schone Kleren Campagne in België, in nauwe samenwerking met een internationaal netwerk, hebben het verenigingsleven in ons land de afgelopen 30 jaar beroerd. WSM was van bij het begin betrokken bij deze beweging in België. Een terugblik op enkele opvallende acties.

TEKST / Jennifer Van Driessche - Vertaling: Nancy Govaerts

1989

HOE HET BEGON

Carole Crabbé, eerste coördinator *Vêtements Propres / achACT*

“In België gaat alles van start in de jaren negentig. In Wallonië, Brussel en Vlaanderen vormen zich geleidelijk aan twee sterke coalities rond een onderwerp waarmee ieder van ons dagelijks en letterlijk in contact komt: kleding. In navolging van de Schone Kleren Campagne die in 1989 gelanceerd wordt in Nederland, focussen de coalities zich op de negatieve effecten van een geglobaliseerde wereld op de arbeidsomstandigheden in de productielanden. Ze willen de strijd daar ondersteunen en versterken. Belgische kledingbedrijven worden geïnterpelleerd met de vraag of ze wakker liggen van de omstandigheden in hun toeleveringsketens. Het antwoord is klaar en duidelijk: neen.”

// ACTIE Nike Brugge

JAREN '90

SPORTERS CLEAN! EN HUN KLEDIJ?

Sportieve evenementen zijn een uitgelezen moment om ploegen, clubs, grote merken en fabrikanten van sportkledij te sensibiliseren en overtuigen dat hun winst en ons plezier niet ten koste mogen gaan van de kledingarbeiders. Tijdens even *sportieve campagnes* einde jaren negentig en jaren tweeduizend stellen we de arbeidsomstandigheden aan de kaak die schuilgaan achter *wereldwijd bekende sportmerken* en overtuigen sportorganisaties zich aan gedragscodes te houden en zo de merken te dwingen deze na te leven.

2004

FAIR PLAY! FAIR PAY?

Frieda De Koninck, voormalig coördinator van de Schone Kleren Campagne, *Weredsolidariteit*

“Tijdens de Olympische campagne voor arbeidsrechten in 2004 verzamelden we in België 90.000 handtekeningen, organiseerden we twee acties bij Fila in Oostende en een fietstocht van Leuven naar Athene. Dat was een megamobilisatie. En de fietstocht was innovatief. Vijfentwintig vrijwilligers legden tussen 30 juli en 12 augustus het parcours van ruim

2.000 kilometer af. We werkten samen met lokale Schone Kleren-organisaties. Na deze actie werd de Schone Kleren Campagne officieel in Italië opgericht. We kregen heel wat persbelangstelling. Er was nog geen sprake van sociale media. In elk land moesten we op zoek naar andere computerkabeltjes om een bericht op de website te posten.”

// ACTIE Antwerpen jongeren

2013

RANA PLAZA, BANGLADESH, EEN KANTELPUNT

Het was een aangekondigde ramp. Als we het hebben over de veiligheid van gebouwen in de sector, was de lijst van doden en gewonden al lang, nog voor Rana Plaza. Er was een brand bij Ali Enterprise in Pakistan. In 2004 stortte het bedrijf Spectrum in. Twee grote klanten van dit bedrijf waren Belgisch: Carrefour België en Cotton Group.

Deze tragische gebeurtenissen hadden al verontwaardiging gewekt en mensen gemobiliseerd. De instorting van Rana Plaza waarbij 1.134 doden en meer dan 2.500 gewonden vielen, schokten de wereldwijde publieke opinie. De merken haastten zich om een akkoord te sluiten om de veiligheid van gebouwen en eventuele herstelwerken te controleren, samen met de vakbonden en onder druk van het middenveld. Op 10 mei 2013, amper drie weken na de ramp, werd het bindende Bangladesh-akkoord gelanceerd.

// CAMPAGNE Schone Kleren, Stop Business Impunity

2015

CENTRAAL IN DE STRIJD: DE KLEDINGBEDRIJVEN

Sara Ceustermans, beleidsdienst WSM en voormalig coördinator van de Schone Kleren Campagne

“Kledingbedrijven zijn altijd een belangrijke doelgroep geweest voor de Schone Kleren Campagne. Veel schendingen van arbeidsrechten zijn immers rechtstreeks gelinkt aan de aankooppraktijken van deze bedrijven. Zij zetten hun leveranciers onder druk om zo goedkoop en zo snel mogelijk te leveren. H&M kondigde in 2015 aan dat ze tegen 2018 een *leefbaar loon* zouden garanderen voor alle werknemers in hun toeleveringsketen. Ze kregen van iedereen een lof voor die ambitie. Drie jaar later was van die belofte niets in huis gekomen. Uit onderzoek van de internationale Clean Clothes Campaign bij enkele van hun belangrijke leveranciers bleek dat zelfs de minimumlonen en het overwerk niet altijd correct betaald werden. H&M zweeg plots in alle talen en de oorspronkelijke belofte verdween van hun website. Dat toont aan *hoe belangrijk wetgeving is* om structurele verandering te bekomen. Die nood aan ambitieuze wetgeving was het hoofdthema van de Rana Plaza-herdenkingen van de afgelopen jaren.”

// ACTIE Wij willen schone kleren

EN DE TOEKOMST?

GEEN GEBREK AAN UITDAGINGEN!

Hannelore Hillesum, Schone Kleren Campagne WSM

“De klimaat- en milieucrisis heeft een groot en voelbaar effect op kledingarbeiders en de kledingindustrie. Miljoenen arbeiders krijgen te maken met oververhitte en gevaarlijke werkplekken, overstromingen, blootstelling aan gevaarlijke chemicaliën en vervuilde lucht en water. Dit zal enkel toenemen naarmate de crises zich de komende jaren verder ontploffen.

Het bedrijfsmodel gedreven door tomeloze groei en winsten en dat opereert zonder (vrees voor) regulering, ligt aan de basis van schendingen van werknemersrechten en de enorme belasting op ons klimaat en onze leefwereld. Dit model van uit-

buiting en verwoesting moet plaats ruimen voor een model waarin de mensenrechten en rechten van arbeiders worden gerespecteerd, het klimaat stabiliseert en de natuur wordt beschermd.

In de wereld zijn we onlosmakelijk met elkaar verbonden, dat laten ook de complexe ketens binnen de kledingsector klaar en duidelijk zien. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden en écht voor een rechtvaardige transitie te gaan, hebben we nood aan *internationale solidariteit doorheen deze ketens*. Alleen zo zullen we sterk genoeg staan om de stem van alle werknemers te laten gelden.”

VAN INTERNATIONALE HULP NAAR INTERNATIONALE SAMENWERKING?

TEKST / Luc Dusoulier – vertaling Nancy Govaerts

Onze wereld verandert. De grote ongelijkheid en de klimaatcrisis roepen nieuwe vragen op. Hoe moet internationale samenwerking er in het licht van deze uitdagingen uitzien? Op basis van welke visie kunnen we internationale samenwerking definiëren, consolideren en nieuw leven inblazen? Deze vragen beantwoorden is zowel een kwestie van ethiek als van efficiëntie.

“Duurzame ontwikkeling zal sociaal rechtvaardig zijn, of niet zijn.”

WE GAAN EVEN TERUG IN DE TIJD

Solidariteit is een essentieel onderdeel van de strijd van de arbeidersklasse. Door de massale migraties van Europese arbeiders in de *negentiende eeuw*, werd deze **strijd vanaf het begin over de landsgrenzen heen gevoerd**. Hieruit ontstonden de eerste internationale arbeidersbewegingen.

Rond het *midden van de twintigste eeuw*, na vijf eeuwen van koloniale overheersing en uitbuiting, schudden de volkeren van het globale Zuiden het juk van zich af en herwinnen hun onafhankelijkheid. *Vanaf de jaren zestig* maken Europese sociale en politieke organisaties de weg vrij voor nieuwe vormen van internationale solidariteit, gebaseerd op een visie van **sociaal-economische ontwikkeling**, met als doel voor zoveel mogelijk mensen materieel welzijn te garanderen.

Men veronderstelde dat op termijn nieuwe staten zouden ontstaan, die een herverdeling van rijkdom zouden garanderen via **welvaartsstaatmodellen, zoals in Europa**. Dit zou slechts een kwestie van tijd zijn volgens de ideologie van de ‘inhaalbeweging’. Deze hoop is onterecht gebleken.

Het instorten, de erosie, van vormen van verzet tegen het kapitalisme maakt *vanaf het begin van de jaren tachtig* de weg vrij voor **een versneling van de economische globalisering**, aangedreven door de neoliberale ideologie. Internationale samenwerking richt zich op mensenrechten (met een nadruk op formele rechten, politieke democratie en de rechtsstaat) maar in plaats van deze “samen” te verdedigen, voelt het Westen zich geroepen om “voor” of “namens” te handelen en **eigent het zich het recht toe om in te grijpen**. Of het nu gaat om kleine of grote projecten met aanzienlijke bedragen (zoals bij de aardbeving in Haïti in 2010), de resultaten zijn vaak teleurstellend, zeker wanneer ze **leiden tot een verzwakking van plaatselijke systemen** die door de betrokken landen zelf zijn opgezet.¹

Deze liberale agenda veronderstelde op termijn de opkomst van rechtssta-

ten, met democratische verkiezingen en respect voor minderheden. Bij gebrek aan de noodzakelijke materiële basis, blijft deze visie een fictie. Maar het zal het **Westen de legitimiteit geven een “wereldwijde politie-agent” te zijn**, de enige die in staat is om bevolkingen te “redden” die gevangen zitten in “schurken- of falende staten”.

De oorlogen in Irak, Syrië en Libië en de onvoorwaardelijke verdediging van Israël hebben deze **westerse legitimiteit uitgehold**. De 21e eeuw brengt nieuwe debatten met zich mee. De voedselcrisis van 2008, die gepaard ging met hongerrellen, was aanleiding tot diepe bezorgdheid. De klimaatcrisis heeft al een aanzienlijke impact op het aantal intern ontheemden.²

NAAR EEN NIEUW MODEL

Het moet anders. En nu meer dan ooit. Een nieuw economisch model moet gekoppeld zijn aan een ander internationaal solidariteitsbeleid. **Duurzame ontwikkeling zal sociaal rechtvaardig zijn, of niet zijn**. Hele bevolkingsgroepen die al op de rand van overleven staan, bevinden zich aan de afgrond. De agenda van de ecologische transitie, ontworpen door rijke landen, komt niet noodzakelijk overeen met die van lage-inkomenslanden. Terwijl bij ons het afstappen van fossiele brandstoffen prioriteit lijkt te hebben, blijven elders de dagelijkse uitdagingen toegang tot drinkwater, elektriciteit en voedselze-

kerheid. De race naar zeldzame metalen, een onvermijdelijk gevolg van de ecologische transitie in rijke landen, leidt in ontginningslanden tot uitputting van de bodem, milieuvervuiling en de vernietiging van biodiversiteit. En **samen met de grondstoffen wordt de rijkdom geëxporteerd**.

De wereld veranderen is ook jezelf in vraag durven stellen

Het is in deze uitdagende tijden dat WSM haar vijftigste verjaardag viert. Als ngo van de Belgische christelijke arbeidersbeweging heeft samenwerking en verandering altijd in ons DNA gezeten. *Structurele* verandering door sociale bewegingen wereldwijd te versterken, door de krachten te bundelen.

We moeten werk blijven maken van een meer rechtvaardige wereld, door meer inzichten te verwerven over de oorzaken en de wortels van de situaties die we aan de kaak stellen. Door te breken met de theorie dat andere landen het Westen moeten “inhalen”, die maar al te vaak nog ten grondslag ligt aan internationale samenwerking, zelfs bij sociale bewegingen en Europees links. We moeten ons inspannen de wereld niet door onze westerse bril te bekijken, onszelf niet langer als het centrum van de wereld zien. En onze dominante houding opgeven die, wat we ook zeggen, nog altijd aanwezig blijft in ons dagelijks werk.

“We moeten ons inspannen de wereld niet door onze westerse bril te bekijken, onszelf niet langer als het centrum van de wereld zien.”

Luc Dusoulier

¹ Zie: “Le cadeau empoisonné, ONG et soins de santé à l’Est du Congo ». Ed. Couleur Livres, 2014.

² Info VN 04.08.2019

TEKENS VAN DE TIJD?

In het begin... was er geen logo. Sinds er een is, maakte het logo van Wereldsolidariteit, later WSM, een grote evolutie door. We laten 3 mensen aan het woord, uit 3 continenten, over 3 logo's en campagnebeelden. Het werd een terugblik op een halve eeuw internationale samenwerking.

WIE KIJKT MEE?

Journalist Renzo Chávez (30-er) uit Peru is communicatie-coördinator van de nationale journalistenvakbond ANP, waarmee WSM al jaren samenwerkt.

Bismo Sanyoto (50-er), **syndicalist** en WSM-collega uit Indonesië, werkt al decennia op het terrein met Aziatische partnerorganisaties samen.

Fan van het eerste uur, Annemie Janssens (60-er) uit België, kent ons van bij het prille begin. Eerst met een groot engagement voor Wereldsolidariteit vanuit KAV/Femma, later als WSM-medewerker.

DE SELECTIE

2005

Een affiche van de campagne rond *sociale zekerheid*, met zwart-wit logo dat dateert van de jaren 90. De baseline was toen **samen tegen sociaal onrecht**.

2007

Een nieuw tweekleuren-logo en een nieuwe baseline: **de kracht van mensen samen**. Er waren toen drie logo's en drie namen: Wereldsolidariteit, Solidarité Mondiale en WSM, vooral gebruikt in Azië.

2019

Kick-off van het huidige logo en de herwerkte naam **WSM** - We Social Movements. Eén naam in alle continenten. Met als baseline **Make change happen**.

WAT ZEGGEN DE 3 BEELDEN EN LOGO'S OVER INTERNATIONALE SAMENWERKING?

Renzo: "De eerste twee logo's tonen mensen die elkaar de hand schudden. Wat samenwerking, vriendschap en eenheid verbeeldt. De twee kleuren staan voor mij voor diversiteit en weerspiegelen dat verschillende identiteiten welkom zijn. Hun rechten moeten worden gerespecteerd en bevorderd. Het derde logo is zakelijker, het straalt misschien wat kilte uit, maar ook ernst. De minimalistische stijl geeft aan dat WSM een moderne organisatie is. De evolutie naar meer kleur, vind ik heel positief. De baselines weerspiegelen duidelijk de tijdsgeest."

Bismo: "De zwart-wit affiche geeft een eenzijdig beeld van Afrika. Kijk naar de hopeloze blik op het gezicht van de moeder. Dit soort foto's zijn goed voor fondsenwerving, maar ze tonen de zelfredzaamheid van mensen niet. Op de tweede poster zie je één zwarte hand die naar iets reikt of iets afwijst. Ik zie weinig verband tussen de hand en de baseline *de kracht van mensen samen*. Ik ben fan van het derde beeld, dat werkende mensen laat zien, lachend. Ze hebben het economisch duidelijk beter. **Om verandering teweeg te brengen, moet je investeren in mensen, hen de macht geven en hen laten beslissen.**"

Annemie: "Het eerste beeld past nog in het concept *ontwikkelingshulp*. Het straalt hulpeloosheid uit, versterkt door het vraagteken. Een typisch beeld uit die tijd. Het thema blijft wel actueel: wereldwijd werken aan sociale zekerheid. *De kracht van mensen samen* is veel strijdbaarder. De portretten, waaruit de hand is samengesteld, benadrukken dat het gaat over mensen uit alle continenten. Ik was altijd fan van het logo en de naam '*wereldsolidariteit*'. Het derde beeld straalt dynamisme uit. '*We Social Movements*' zegt het helemaal: individueel kunnen we weinig veranderen, om echt impact te hebben moeten we ons organiseren in sociale bewegingen en op internationaal niveau samenwerken. **We worden overal met dezelfde uitdagingen geconfronteerd: ongelijkheid, klimaat, verrechtsing... Om die aan te pakken zijn er fundamentele systeemveranderingen nodig op mondiaal niveau. Make Change Happen.**"

EN OVER WSM ALS ORGANISATIE?

Bismo: "De evolutie van logo en baselines weerspiegelt hoe WSM de wereld ziet. Het oudste logo bevestigt het wij-zij verhaal. Het tweede logo is al meer in beweging. Een nieuw bewustzijn dringt zich op: wat er met 'zij' gebeurt, kan ook met 'ons' gebeuren. Het huidige logo getuigt van het besef dat we in een multipolaire wereld leven, onderling verbonden en afhankelijk van elkaar. Geen 'wij' en 'zij', **alleen 'wij'**. Alsof het logo zegt **dat niets blijvend is behalve verandering**. Dit logo vind ik het mooist."

Annemie: "Het DNA van WSM is in essentie hetzelfde gebleven, maar er is een hele evolutie in het denken. Vroeger vertrokken we veel meer van het idee dat sociale bewegingen van het Noorden – wij dus – die van het Zuiden moesten helpen. Gelukkig zijn we tot het inzicht gekomen dat **we schouder aan schouder voor broodnodige veranderingen moeten vechten, en dat we veel van elkaar kunnen leren, over grenzen heen.**"

ZIEN - OORDELEN - HANDELEN

“Samen analyseren, acties identificeren en ernaar handelen. Dat is de motor van verandering.”

ANA CECILIA SALAZAR IYCW-COÖRDINATOR (INTERNATIONALE KAJ)

Ik leerde de Young Christian Workers Movement (YCW) in 2007 kennen via MANTHOC (De Beweging van Werkende Kinderen) in Cajamarca, Peru. Toen al identificeerde ik me met werkende kinderen in mijn buurt en met hun lijden.

De methode Zien-Oordelen-Handelen ontdekte ik toen ik me aansloot bij de YCW. We gebruiken ze regelmatig om samen acties op te zetten met basisgroepen, om ons dagelijks leven te ver-

beteren. Al onze acties starten vanuit een leefsituatie waarin de hele groep zich betrokken voelt. Samen analyseren, acties identificeren en ernaar handelen. **Dat is de motor van verandering.** Voor mij was de analyse van de problemen van jonge werkende vrouwen een sleutelmoment. Wij lijden onder discriminatie, agressie, intimidatie en een striemende ongelijkheid. Je bewust worden van jouw situatie als werkend meisje, beseffen dat je niet alleen bent, dat je er

samen iets aan kan veranderen, dat was voor mij een gamechanger.

Ik groeide binnen de beweging, werd nationaal coördinator in Peru, vervolgens regionaal coördinator (YOCA) en nu werk ik als internationaal coördinator (IYCW) vanuit Brussel.

Noem het een methodiek, een aanpak, een filosofie. Het is de motor van verandering.

“Zien - Oordelen - Handelen” de methode ontwikkeld door de Belgische priester en grondlegger van de Katholieke Arbeidersjeugd (KAJ) Jozef Cardijn, is verankerd in het DNA van de christelijke arbeidersbeweging. De methode wordt zowel mondeling onderwezen als in de praktijk aangeleerd en zet aan tot collectieve actie. Jongeren die geconfronteerd worden met onrechtvaardigheid, sociale ongelijkheid of ontbering, analyseren de situaties van uitsluiting, marginalisatie en onrecht, gaan op zoek naar oplossingen en gaan over tot actie. Zij bouwen vanuit de praktijk aan een democratische samenleving gebaseerd op solidariteit.

“Zien-Oordelen-Handelen helpt jongeren om strijdbaar en verantwoordelijk te zijn.”

YVES DOSSOU ALGEMEEN COÖRDINATOR VAN SADD TOGO (SOLIDARITEIT EN ACTIE VOOR DUURZAME ONTWIKKELING)

Ik ontdekte de methode in 1984, tijdens mijn opleiding bij de Salesianen. Ze werd ons aangeleerd om problemen in onze leeromgeving te analyseren. Het doet wat met een mens. Nu ik terugblik kan ik zeggen dat **deze aanpak me diepgaand heeft verrijkt**. Ik verwierf kwaliteiten die nodig zijn voor een groepsleider en werd een scherp waarnemer en activist met

een aanleg voor luisteren, analyseren én vechten.

Zien-Oordelen-Handelen is zoveel meer dan een methodiek. Het is een filosofie die essentiële waarden belichaamt zoals solidariteit, integrale ontwikkeling, rechtvaardigheid en vrede. Waarden die onmisbaar zijn voor een samenleving. Ze **helpt jongeren om strijdbaar en verantwoor-**

delijk te zijn op het werk, in het onderwijs en in de maatschappij. Het is voor hen de basis om auteur en acteur van hun eigen leven en van sociale verandering te worden! Het geeft hen het vermogen om hun omgeving en de realiteit te observeren en te analyseren en vanuit dat (collectieve) bewustzijn, gezamenlijk actie te voeren tegen sociaal onrecht.

WSM 50 years of CHANGE

Volg ons
op wsm.be...

... of via onze
sociale media !

50 JAAR ACTIE. 50 JAAR SAMEN.

In het jaar van onze 50ste verjaardag delen we graag 50 portretten van changemakers met jullie. Samen met hun sociale bewegingen brengen ze verandering teweeg, verspreid over vier continenten en met de steun van WSM. Ze vertellen ons welke verandering hen is bijgebleven, en waarom ze samen met hun bewegingen blijven strijden.

Zolang mensen geen leefbaar inkomen hebben, blijven de bijdragen voor een gezondheidsfonds onbetaalbaar. Dankzij de inspanningen van mutualiteiten om de mensen te organiseren in coöperaties, kunnen mensen hun inkomen verhogen.

DR Congo, mensen werken samen in de teelt van maïs.

SOCIALE BESCHERMING VOOR IEDEREEN: DE ROL VAN MUTUALITEITEN

VOORDELEN EN HOOP

Miljoenen mensen in nogal wat landen krijgen toegang tot medische zorg dankzij hun mutualiteit. Dat draagt niet alleen bij tot hun gezondheid, maar ook tot sociale bescherming en uiteindelijk tot het welzijn van de hele bevolking. “Dankzij de voordelen krijgen mensen hoop. Die combinatie leidt tot echte verandering in de samenleving”, vat Aïssatou Barry samen. Daarom investeren WSM en CM al zo’n dertig jaar in mutualiteiten in verschillende Afrikaanse landen.

TEKST / Huguette Chika, Valère Koffi-Pihoun en Mia Vandenberghe

Vandaag zien we daar de resultaten van, maar er blijven veel uitdagingen. Zo vatten **Aïssatou Barry** van DynaM in Guinee en **Henri Kamvunze** van POMUCO in de Democratische Republiek Congo (DRC) het samen. **Jean-Pierre Descan** van de Christelijke Mutualiteiten (CM) beaamt dit.

HOE HET BEGON

Aïssatou Barry: “In 1992, na een uitgebreide studie, werd PRIMA als structuur opgericht om mutualiteiten te ondersteunen in Guinee. Twee lokale groepen kregen begeleiding. DynaM was de volgende stap en sinds 1996 zorgen wij voor de omkadering. We groeiden uit tot een belangrijke speler. Onze lokale groepen zetten zich onvermoeibaar in om de toegang tot gezondheidszorg te verbeteren, tot in de meest afgelegen gebieden. Gezondheidskosten kunnen heel zwaar op het gezinsbudget doorwegen, vooral vrouwen ondervinden daar vaak de last van. Om een ziek familielid te kunnen behandelen, steken ze zich in de schulden of wordt de familie gedwongen om een kostbaar bezit te verkopen. Het is voor deze mensen, waarvan de over-

grote meerderheid geen formele baan heeft die hen toegang tot sociale zekerheid geeft, dat we er zijn.”

Henri Kamvunze: “In de DRC startte het met de mutualistische wet van 1958, maar die gold enkel voor Belgen. Pas twintig jaar later namen gemeenschappen, kerken en beroepsgroepen het initiatief om mutualiteiten op te richten die de Congolezen toegang zouden geven tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg tegen een lagere kostprijs. Vandaag telt ons land 129 mutualiteiten met zo’n 300.000 rechthebbenden. POMUCO verenigt vijf organisaties die deze mutualiteiten ondersteunen.”

DE ECHTE KRACHT

Henri Kamvunze: “Ondanks de zeer moeilijke omstandigheden waarin ze werken, boeken mutualiteiten in de DRC opmerkelijke resultaten. We zien dat de toegang tot de gezondheidszorg aanzienlijk verbeterd.”

Aïssatou Barry: “In het begin leek het probleem een gebrek aan financiële middelen te zijn, waarvoor een systeem van prefinanciering een ver-

standige oplossing was. Waar mutualiteiten of gezondheidsfondsen worden ontwikkeld, verbetert inderdaad de toegang tot de zorg. Maar er is meer. De mannen en vrouwen die het gezondheidsfonds beheren, verwerven vaardigheden die hen in staat stellen om valabele gesprekspartners te zijn. **Plots beseffen patiënten dat ze door hun krachten te bundelen macht en invloed kunnen uitoefenen. Samen kunnen ze zo de kwaliteit van de gezondheidszorg helpen verbeteren. Ze kunnen zelfs de politiek beïnvloeden.** Daar ligt de echte kracht van mutualiteiten. Ze fungeren als platformen voor gemeenschapsontwikkeling, gebaseerd op solidariteit.”

OVER DE GRENZEN

Henri Kamvunze: “De meeste professionele gezondheidsfondsen die vandaag actief zijn, kunnen rekenen op internationale steun of samenwerking. Dat heeft absoluut hun professionalisering bevorderd.”

Aïssatou Barry: “Internationale samenwerking geeft zo meer gewicht aan deze lokale initiatieven. Een gedeelde visie tussen internationale

samenwerkingspartners en lokale organisaties is erg belangrijk. Zonder deze visie kunnen we geen echte sociale verandering tot stand brengen.”

IDENTITEITSKAART

“Een gedeelde visie is inderdaad heel belangrijk”, zegt **Jean-Pierre Descan**. “De grote mondiale uitdagingen op het gebied van gezondheid raken iedereen, waar men zich ook bevindt: sociale ongelijkheid, gebrek aan waardig werk en onderwijs, onvoldoende voedsel en medicijnen, klimaatverandering en natuurrampen, besmettelijke ziekten en beperkte toegang tot kwaliteitszorg... **Het is in het belang van iedereen dat we deze problemen gezamenlijk aanpakken. Daarom werken mutualiteiten over de grenzen heen samen. We proberen die samenwerkingen uit te breiden naar alle niveaus, bijvoorbeeld met vrijwilligersgroepen in België. Samen staan we niet alleen sterker, we kunnen ook veel van elkaar leren.** In de loop van de jaren is de behoefte ontstaan om een gemeenschappelijk werkinstrument te ontwikkelen. Het

klinkt misschien vreemd, maar vraag vijf mensen uit verschillende delen van de wereld wat een gezondheidsfonds is, en je krijgt gegarandeerd vijf verschillende antwoorden. De identiteitskaart die CM, WSM en mutualistische organisaties in Afrika, Azië en Latijns-Amerika hebben opgesteld, is het resultaat van een diepgaande reflectie over hun rol en missie, die hen helpt om samen te werken in een internationale context.”

UITDAGINGEN

Samenwerken aan gemeenschappelijke doelstellingen is het uitgangspunt. In Afrika is een concrete doelstelling de *Universal Health Coverage*, die garandeert dat iedereen kan rekenen op de nodige gezondheidszorg, zonder in financiële moeilijkheden te komen. Het is een strategische doelstelling voor Afrikaanse landen tussen nu en 2030. Ondanks inspanningen, blijft de situatie in Afrika rampzalig: 615 miljoen mensen, ongeveer de helft van de bevolking van het continent, valt uit de boot. **Aïssatou Barry**: “Achter deze cijfers gaat de dagelijkse strijd schuil

van al die mensen voor wie een medische consultatie te duur of te ver weg is. **Gezondheidsfondsen hebben een sleutelrol om die universele dekking te bereiken en, in bredere zin, om een basis van sociale bescherming te realiseren.** De resultaten zijn er, maar de uitdagingen blijven groot.”

Henri Kamvunze: “Door allerlei problemen gebeurt het dat initiatieven stoppen: de politieke en sociale situatie, met lage koopkracht, de houding tegenover risico’s, onvoldoende informatie voor de bevolking, lage dekking, gebrek aan steun van de overheid, vrijwillig lidmaatschap... Mutualiteiten slagen er daardoor niet altijd in om voldoende groot te worden, waardoor dan weer een professioneel kader ontbreekt. Met POMUCO is er heel wat vooruitgang geboekt op het gebied van technische ondersteuning. Maar de uitbreiding van gezondheidsfondsen blijft traag verlopen door externe factoren die hun ontwikkeling tegenhouden.”

Aïssatou Barry: “Het is essentieel dat de overheid ons erkent als een belangrijke speler in het verbeteren van ieders gezondheid. **We hebben een wetgevend kader nodig dat ons niet alleen legitimiteit geeft, maar ook de financiële middelen om de dekking van de mutualiteiten uit te breiden over het hele land.** De staat zou ons moeten steunen met subsidies, op zijn minst voor technische ondersteuning. **Om dat te bereiken, is het belangrijk de politieke wereld te mobiliseren, maar ook de hele bevolking, want dat is de enige manier waarop onze invloed kan groeien.**”

Henri Kamvunze: “Subsidies zijn essentieel om de kloof te dichten tussen de bijdragen die mensen kunnen betalen en de werkelijke kosten van de zorg. Aan de andere kant is een leefbaar inkomen een essentiële voorwaarde voor een goede gezondheid. Zolang dat er niet is, blijven zelfs de bijdragen onbetaalbaar. **Daarom investeren gezondheidsfondsen in activiteiten waarmee mensen hun inkomen kunnen verhogen.** Er zijn nogal wat mutualistische coöperaties waar men groenten verbouwt of dieren zoals konijnen fokt.”

SAMEN STERKER

Het is duidelijk: gezondheid is veel breder dan gezondheidszorg. Om de gezondheid van mensen te verbeteren, moeten we dus verder kijken dan de sector zelf. **Jean-Pierre Descan**: “Elke politieke beslissing zou systematisch de gevolgen voor de gezondheid in rekening moeten brengen. Dat idee staat bekend als *Health in All Policies*, een concept van de Wereldgezondheidsorganisatie. Wereldwijd houdt bijvoorbeeld één op de acht sterfgevallen verband met blootstelling aan luchtvervuiling. Een ministerie van Volksgezondheid kan dit probleem niet alleen aanpakken. Samenwerking met een groot aantal sectoren is essentieel. Dat geldt evenzeer voor het maatschappelijk middenveld.”

Dit was ook het idee achter de oprichting vijftien jaar geleden van INSPIR, het internationaal netwerk voor sociale beschermingsrechten. In het netwerk zijn alle partners van WSM vertegenwoordigd, per land, per regio en internationaal. Zo vormen de verschillende organisaties

Aïssatou Noumou Barry, algemeen secretaris van DynaM (Dynamique Mutualiste) - Guinee

Henri Kamvunze uitvoerend secretaris van POMUCO (Plateforme des Organisations Promotrices des Mutuelles de santé du Congo) - DR Congo

Jean-Pierre Descan, directeur Dienst internationale samenwerking CM - België

DynaM, POMUCO en CM zijn partnerorganisaties van WSM.

elkaar aan en bundelen ze hun krachten.

Aïssatou Barry: “INSPIR is ons forum voor politieke actie. Hier bundelen gezondheidsfondsen, vakbonden, vrouwen-, jongeren- en mensenrechtenorganisaties hun krachten om overheden en bedrijven tot verandering te dwingen.”

SOCIALE RECHTVAARDIGHEID

Aïssatou Barry: “Als sociale beweging die zich inzet voor het recht op gezondheid en sociale bescherming, zijn we diep geworteld in de samenleving. Niet alleen wijzen we regeringen op hun verantwoordelijkheden, maar door effectieve en strijd bare gezondheidsfondsen op te zetten, laten we zien dat een universele gezondheidsdekking geen utopie is.”

Jean-Pierre Descan: “Solidariteit bevorderen, druk uitoefenen op de overheid om een duurzame en inclusieve sociale bescherming op te zetten, ook voor kwetsbare groepen, dat is wat we gemeenschappelijk hebben. Door samen te werken op internationaal vlak, bouwen we aan een inclusief systeem van sociale bescherming en

dat is absoluut nodig als we sociale rechtvaardigheid willen bereiken.”

SUCCES

Henri Kamvunze: “We investeren veel in een beter aanbod in de gezondheidszorg. De activiteiten die een inkomen genereren, zorgen dan weer dat mensen hun bijdrage kunnen betalen. Zo krijgen werkers in de informele sector een betere dekking. Die evoluties geven hoop...”

Aïssatou Barry: “**Het is mijn droom dat onze politieke leiders sociale bescherming als een prioriteit zien voor het welzijn van de bevolking en dat de rol van mutualiteiten in dit opzicht wordt erkend. Op een dag zullen alle gemeenschappen in Afrika toegang hebben tot sociale bescherming.** We zijn er nog lang niet, maar de voordelen die gezondheidsfondsen brengen, geven mensen hoop. Voordelen en hoop vormen de basis voor echte verandering in de samenleving. De erkenning en de inzet van de mensen zelf, dat is ons grootste succes.”

Eén ding is duidelijk: in DR Congo, Guinee, België of andere landen, het werk is nooit af.

ZAFRULLAH CHOWDHURY

gezondheidsorganisatie GK, Bangladesh

In 1971 leidde Zafrullah Chowdhury een veldhospitaal voor gewonde vrijheidsstrijders en Bengaalse vluchtelingen in de Indiase deelstaat Tripura. Het zeer gemotiveerde personeel bestond uit enkele artsen, medische studenten en een aantal vrijwilligers. Vrouwen uit de omgeving, zonder ervaring in gezondheidszorg, werden binnen enkele dagen opgeleid om de patiënten te helpen.

Na de onafhankelijkheid van Bangladesh werd het veldhospitaal verplaatst naar Savar, ten noorden van hoofdstad Dhaka. Daar stichtte Zafrullah 'Gonoshashaya Kendra' of GK, het Volksgezondheidscentrum, gebaseerd op twee kernprincipes die er nog steeds de leidraad vormen.

Ten eerste: het lot van mensen in kwetsbare posities bepaalt het geloof van het land. "Toen de onafhankelijkheid in 1971 een feit werd, vertelde ik iedereen dat mensen in armoede nodig zijn om het land weer op te bouwen. Wat zij geloven, bepaalt het geloof van het land. Als zij vertrouwen hebben in de toekomst, heeft hun land een toekomst." **Ten tweede hangt de ontwikkeling van het land af van de ontwikkeling van vrouwen.** Hij was ervan overtuigd dat er geen ontwikkeling mogelijk was zonder vrouwen. In hun eerste echte basis, die zes tenten in

Savar, leidde Dr. Chowdhury 600 jonge vrouwen op tot zorg- en verpleegkundigen. Dat was revolutionair. Vooral religieuze fundamentalisten waren woedend dat jonge vrouwen onderwijs kregen. Bovendien gingen zij ongesluierd én met de fiets naar de omliggende dorpen, ook dat was ongezien. In het begin werden sommigen zelfs fysiek aangevallen. Maar ze zetten stug door en met succes. Critici gingen overstag en al snel werd de fiets het visitekaartje van de zorg- en verpleegkundigen.

Chowdhury's werk op het gebied van volksgezondheid leverde hem in 1977 de Independence Day Award op, de hoogste burgeronderscheiding in Bangladesh. In 1982 verwierf hij nog grotere bekendheid door de belangrijke rol die hij speelde bij het formuleren van het nationale geneesmiddelenbeleid. Sindsdien voert het land ook geneesmiddelen uit.

Hij overleed op 11 april 2023.

#50YearsOfChange #WSM50 #MakeChangeHappen

OKRA trekt al meerdere jaren de kaart van de internationale ouderenrechten en reikt partners in andere werelddelen de hand, waaronder GK die zich de laatste jaren heel specifiek richt op ouderenzorg en -rechten.

DE INTERNATIONALE ARBEIDSORGANISATIE: WAAR ACV-CSC, WSM EN VELE ANDERE SOCIALE BEWEGINGEN SAMENWERKEN VOOR EEN BETERE WERELD

EEN DIALOOG VOOR DUURZAME VERANDERING

In een gezonde democratie is het essentieel dat het sociaal middenveld in dialoog gaat met de overheid en de bedrijfswereld over de keuzes die we als samenleving moeten maken. Elk hebben we een eigen rol en samen hebben we de verantwoordelijkheid om onze maatschappij te verbeteren. Door samen op zoek te gaan naar oplossingen, verbinden we verschillende (en vaak tegengestelde) belangen, zorgen voor consensus rond maatschappelijke kwesties en versterken het draagvlak voor beleidskeuzes. Het is voor ons de beste manier om te bouwen aan duurzame en structurele verandering.

TEKST / Bart Verstraeten en Santiago Fischer - FOTO'S / WSM

EEN BEWEZEN ÉN EFFECTIEVE AANPAK

De overtuiging dat verandering mogelijk is, is geen dromerij! Essentieel in de missie van de Internationale Arbeidsorganisatie (kortweg IAO), ontstaan in 1919, is de bevordering van sociale rechtvaardigheid, een garantie voor universele en duurzame vrede. Als enige VN-organisatie brengt de IAO drie partijen samen. Regeringen, werkgevers en werknemers van 187 lidstaten onderhandelen samen om (internationale) arbeidsnormen goed te keuren en te doen naleven.

Ze maken werk van een beleid en programma's die waardig werk voor iedereen wereldwijd bevorderen. Dat doen de drie partijen op voet van gelijkheid, **ieders stem is evenwaardig. En dat al meer dan 100 jaar!**

AANPASSEN EN DOORGAAN

Luc Cortebeek, oud ACV-voorzitter is een kenner van het huis. Hij draaide jarenlang mee in de hoogste beleidsorganen van de IAO, eerst als vice-voorzitter en tot slot als voorzitter van de Raad van Bestuur.

"De IAO heeft zich telkens opnieuw moeten aanpassen, en dat zal ze moeten blijven doen. Enkel op die manier toont ze dat ze wendbaar en veerkrachtig is.

De IAO heeft vele watertjes doorzwommen in die 100 jaar: periodes van (koude) oorlog en vrede, van groei en recessie, van globalisering en individualisering. **Ze heeft zich altijd staande weten te houden en dat is in grote mate te danken aan de sociale dialoog tussen de drie partijen!**"

Eenmaal goed op dreef, vertelt hij graag de anekdote die wil dat de voorzitter van elke groep (regeringen, werkgevers en werknemers) bij de IAO een sleutel in bewaring krijgt. De sleutels pasten ooit op het driedelig slot van de poort die toegang gaf tot de toenmalige zetel van de IAO in Genève.

"Als de drie actoren samen de sleutel omdraaien, wordt een stap gezet naar sociale rechtvaardigheid. Een mooi en treffend beeld van het belang van de dialoog die *samen* en in *verbinding* gevoerd moet worden om tot *gedragen* oplossingen te komen."

DE JAARLIJKSE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE

De Internationale Arbeidsconferentie is de jaarlijkse hoogmis van de IAO in Genève. Het is *het* moment waarop de arbeidsnormen, de bindende conventies en/of (niet-bindende) aanbevelingen onderhandeld worden. Het is *het* moment waarop de zogeheten "Commissie voor de Toepassing van de Normen" elk jaar opnieuw 24 landen op het matje roept voor schendingen van bestaande conventies. Het is *het* moment waarop rond specifieke thema's discussies gevoerd worden, met de bedoeling er nieuwe beleidsinitiatieven rond te ontwikkelen.

Sinds 2008 hebben ACV-CSC en WSM een unieke samenwerking uitgebouwd. Onze gezamenlijke doelstelling is om het debat tijdens de conferentie in Genève ook te voeden met de stem van andere sociale bewegingen die expert zijn in de thema's die op de agenda staan.

Bart Verstraeten nam voorheen als politiek secretaris, nu als algemeen directeur van WSM al meermaals deel aan de conferentie.

"We hebben een modus operandi gevonden die een win-win betekent voor alle partijen. We erkennen dat de sociale dialoog het exclusieve terrein is van de sociale partners en de overheid. Het is dus niet de bedoeling dat andere middenveldorganisaties daarop inbreken. Wel streven we naar zoveel mogelijk kruisbestuiving. We betrekken sociale bewegingen die relevante ervaring en expertise hebben bij de voorbereiding en opvolging van de conferentie. Tijdens de

HUISPERSONEEL ZIJN WERKNEEMSTERS EN WERKNEMERS ZOALS ALLE ANDERE

Het was op 16 juni 2011 dat tijdens de Internationale Arbeidsconferentie in Genève Conventie 189 en Aanbeveling 201 over waardig werk voor huispersoneel werden goedgekeurd. Misschien herinnert de lezer zich nog de glunderende gezichten van Zuster Jeanne Devos, Pia Stalpaert en Luc Cortebeek? Een overweldigende meerderheid had zich uitgesproken: huispersoneel zijn werknemers en werknemers zoals alle andere en dus genieten zij van dezelfde rechten.

Luc Cortebeek.

"Ik ben nog altijd trots op het proces dat we toen samen met WSM hebben opgezet. We hebben dat tripartiete overleg tussen overheden, werkgevers en werknemers goed voorbereid. We konden toen rekenen op de expertise in huis, van ACV-CSC Voeding en Diensten en de groep van mensen zonder papieren (gelinkt aan het verbond ACV-CSC van Brussel). En dankzij WSM konden we ook de link leggen met andere sociale bewegingen die actief huispersoneel organiseren: de National Domestic Workers Movement (NDWM) in India, de jongerenbeweging JOC in Peru en vakbond CNT in Niger. Al die mensen brachten de stem van huispersoneel binnen in de onderhandelingen. Op die manier verbonden we het lokale met het internationale!"

voorbereiding, wordt uiteraard ook uitgewisseld met de collega's van ACV-CSC en die van andere vakbonden. Zo leren ze elkaar en elkaars realiteit en ervaringen kennen en kunnen ze samen op zoek gaan naar de kernpunten die ze willen verdedigen in Genève. Ook tijdens de conferentie zijn de rollen en taakverdeling duidelijk. Het ACV-CSC neemt het woord voor de werknemers en verdedigt de standpunten van ACV-CSC. Tegelijkertijd is er permanent overleg tussen deze collega's en de bredere WSM-delegatie. Daarbij geldt de gezamenlijke positie, die WSM en

haar partners op voorhand uitwerken, als richtsnoer."

Terwijl de debatten gevoerd worden, overleggen de verschillende collega's permanent met elkaar om af te spreken wie waar gaat lobbyen rond welke punten.

"We zijn bijzonder opgezet met deze samenwerking, want dit is een echte win-win voor alle partijen. Voor de sociale bewegingen die naar Genève afreizen is het een uitgelezen kans om hun ervaringen en inzichten te delen tijdens een internationaal topperleg.

// Commissie van de Normen. Samory Beye, CLTM, klaagt schendingen van de arbeidsrechten in Mauritanië aan.

// Zuliana Lainez, vakbond van journalisten ANP, Peru, voor het Paleis der Naties.

// Van links naar rechts Luc Cortebeek, Guy Rider, Martine Le Garroy, Marc Leemans.

¹ Wie de IAO en haar boeiende werk over de laatste 100 jaren beter wil leren kennen, bevelen we graag het boek van Luc Cortebeek aan dat een mooie kijk biedt achter de schermen van deze internationale organisatie. "Er is nog werk", verschenen bij Lannoo n.a.v. de 100ste verjaardag van de IAO, is beschikbaar in het Nederlands, Frans, Engels en Spaans.

// Deelname van WSM en wereldorganisaties aan de Internationale Arbeidsconferentie van 2018.

// Focus op geweld op de werkvloer delegatie van Indonesische vakbonden 2018

// nemen deel aan de conferentie: NDWM en Marcha Mundial de Mujeres.

// IAO vierde haar 100 jarige bestaan in 2019

// 2016: samen voor duurzame ketenzorg met een delegatie van de Clean Clothes Campaign.

Dankzij de sterke reputatie van ACV-CSC, leggen WSM en de partnerorganisaties makkelijk nuttige contacten. Die zijn dikwijls erg relevant voor de opvolging. “

Santiago Fischer coördineert de beleids- en studiedienst bij WSM.

“Stel: je hebt net twee jaar onderhandeld over waardig werk voor huispersoneel en Conventie 189 en Aanbeveling 201 zijn aangenomen. Daarna begint het werk op het terrein, want je moet nationale overheden zover krijgen om die nieuwe conventie te ratificeren en om te zetten in nationale wetgeving. Vaak organiseren onze partnerorganisaties een seminarie

om die ratificatie op de politieke agenda te zetten. We kunnen dan heel makkelijk beroep doen op de topambtenaren van de IAO om die boodschap extra kracht bij te zetten.”

WE ERKENNEN ELKAARS EXPERTISE

Marc Leemans, voormalig voorzitter ACV-CSC

“Voor ACV-CSC is dit ook een positieve ervaring. We krijgen waardering voor onze openheid. **Syndicale collega's die geproefd hebben van die unieke samenwerking getuigen dat de contacten hun blikveld effectief verruimen.**

In een krachtlijn die ons federale congres in 2015 unaniem goedkeurde, erkennen we dat die samenwerking nodig is omdat andere sociale bewegingen onze kennis rond een thema kunnen verrijken of omdat zij groepen van werknemers en werknemers bereiken waarmee de vakbond niet (of moeilijker) in contact komt?.”

Bart Verstraeten

“Het is al een aantal keren gebeurd dat ACV-CSC het onderhandelingsmandaat aan WSM gaf uit erkenning voor onze expertise. Dat was zo voor de onderhandeling van Aanbeveling 204 rond de Transitie van de Informele naar de Formele Economie (2014-2015) en voor de algemene discussie rond waardig werk en de sociale en solidaire economie (2022). Daar zijn we hen zeer dankbaar voor.”

WIE ZIJN “WE”?

In dit hele proces werken we ook heel nauw samen met IKAJ, de internationale koepel van de jongerenbeweging KAJ-JOC.

Basma Louis is de voorzitter van IKAJ sinds 2022.

“IKAJ telt vandaag de dag nog 48 nationale afdelingen. **Als we praten over de wereld van werk, dan is het cruciaal om ook de stem van jongeren een plaats te geven.**”

Zodra we weten welke thema's op de agenda staan, gaan we op zoek naar de organisaties die relevante ervaring hebben. Voor WSM kan het gaan om individuele organisaties of om netwerken die op bepaalde thema's werken. Voor de algemene discussie rond waardig werk in de toeleveringsketens, konden we beroep doen op **vertegenwoordigers vanuit het internationale Schone Kleren-netwerk**. Voor de onderhandelingen en discussies over sociale bescherming doen we in toenemende mate beroep op **het INSPIR-netwerk**.

Santiago Fischer en Basma Louis

“Luisteren naar de ervaringen op het terrein is essentieel voor ons, want we moeten vertrekken van de beleving van mensen op de werkvloer. Het is die ervaring die de basis legt voor de posities of standpunten die we samen uitwerken in de maanden voorafgaand aan de Internationale Arbeidsconferentie. Dat standpunt verwerken we in een statement, dat door een vertegenwoordiger van IKAJ in de plenaire vergadering gebracht wordt.”

LATEN WE PRATEN EN LUISTEREN NAAR ELKAAR

De sociale dialoog is het beste middel voor sociale partners en overheden

om de vele uitdagingen in de wereld van werk aan te pakken. WSM pleit ook voor andere vaste dialoogmechanismen, waar sociale bewegingen, soms samen met vakbonden, hun stem kunnen laten horen. Waar deze mechanismen niet bestaan, eisen we dat ze snel worden opgezet. Waar ze wel bestaan, eisen we dat het middenveld effectief en structureel betrokken wordt.

“Luisteren naar de ervaringen op het terrein is essentieel voor ons, want we moeten vertrekken van de beleving van mensen op de werkvloer.”

Santiago Fischer en Basma Louis

Er zijn genoeg voorbeelden van zo'n dialoogmechanismen, zowel hier als elders in de wereld. Denk aan gezondheidsfondsen die onderhandelen met zorgverleners over toegang tot kwalitatieve en betaalbare gezondheidszorg. Of aan instanties waar jongeren-, vrouwen- en ouderenbewegingen hun stem laten horen in publieke debatten die hen aangaan.

Of aan instanties waar actoren van sociale en solidaire economie werken aan goede regelgeving, in overleg met andere belanghebbenden.

Bart Verstraeten

“Het democratisch speelveld moet zo worden ingericht dat het sociale middenveld haar stem kan laten horen tegenover overheden en bedrijven. Zo wordt het machtsverwicht hersteld en krijgt het middenveld echt invloed aan de onderhandelingstafel. Dit betekent ook dat de vele actoren binnen het middenveld sterker moeten samenwerken, vanuit een gedeelde visie en agenda, en met wederzijds respect voor elkaars expertise en ervaring. Zo kunnen we keuzes maken die goed zijn voor iedereen, onze medemens en onze planeet.

Laat we dus in gesprek gaan, laten we praten en luisteren naar elkaar. Door in dialoog te gaan, ontdekken we telkens weer dat onze overeenkomsten groter zijn dan onze verschillen. “

- ACV-CSC Congres 2015 “Zeg Nu Zelf”, krachtlijn 80: https://www.hetacv.be/docs/default-source/acv-csc-docsitemap/5000-over-het-acv-a-propos-de-la-csc/5030-structuur-structure/5110-congressen--congres/nationaal-acv-congres-2015-krachtlijnen.pdf?sfvrsn=b19323d1_2

UITWISSELEN EN SAMENWERKEN

“Een succesvolle actie in één land, kan anderen inspireren.”

FRANCIS KIKONGI VAN CSC - DR CONGO TEGENMACHT OPBOUWEN

“Mensen komen van ver naar DR Congo om er in vreselijke omstandigheden in de mijnen te werken, vaak zonder vergunning of enige vorm van bescherming. Tegelijk maken grote buitenlandse bedrijven onvoorstelbare winsten.

Ons land voerde de voorbije jaren een herziening van de regelgeving voor mijnconcessies door. Die grepen wij aan om de rechten van de mijnwerkers te versterken, helaas lukte dit maar heel beperkt. Want de overheid ziet wel dat de mijnbedrijven winsten boeken, maar ze zien

niet dat dit ten koste is van zij die het werk uitvoeren.

Nu werken we aan het ratificeren van Conventie 176 van de IAO (Internationale Arbeidsorganisatie), die een kader schept voor veiligheid en gezondheid in de mijnen. Uitwisselen op internationaal niveau over de strategieën waarmee we de overheid onder druk kunnen zetten, is heel nuttig. **Een succesvolle actie in één land, kan anderen inspireren.** Zo motiveerden we elkaar om samen te werken met de vakbonden van de mijninspecteurs. De strategie werkt

goed in verschillende landen. Maar we moeten verder durven kijken. Als vakbond staan we met ongelijke wapens in de strijd. Om het tegen de machtige internationale economische spelers op te nemen, kunnen we maar beter de krachten bundelen en één front vormen met alle mijnwerkers. Door onze strijd tot het internationaal niveau op te tillen. En door samen te werken met andere middenveldorganisaties die opkomen voor mensenrechten. Alleen zo kunnen we voldoende tegenmacht opbouwen.”

Vorming is al vijf decennia een belangrijke pijler in het werk van WSM. Van pure kennisoverdracht verschoof de focus naar uitwisselen, leren van elkaar en samenwerken. Wat dat concreet betekent, vroegen we aan twee vakbondsleiders die eind 2021 aan een atelier in Saly (Senegal) deelnamen. Delegaties uit de mijnsector van acht Centraal- en West Afrikaanse landen gingen er een week lang in gesprek met elkaar en met deskundigen.

“Door goede praktijken op internationaal niveau uit te wisselen, kunnen we een betere vakbondswerking uitbouwen.”

KODJOVI SÉDONOU IGOR VAN SYDEMINES -TOGO KIEM VAN VERANDERING

“Wat Francis tijdens de uitwisseling vertelde, kwam hard binnen. Het hielp mij in te zien **dat ons vakbondswerk veel meer is dan opkomen voor een leefbaar loon of veilige werkomstandigheden voor werkers in de mijnsector.** Het is bouwen aan een samenleving waarin ieder mens een waardig leven kan leiden, een samenleving die ook rekening houdt met het milieu. En dat is een zaak van alle burgers. Een verantwoordte exploitatie van onze natuurlijke rijkdommen draagt bij aan een beter leven voor de gewone mensen.

Na die week ging ik dubbel gemotiveerd naar huis. We zochten samen-

werking met de vakbond van de mijninspecteurs, waardoor zij gerichter konden controleren. Meer en grondiger inspecties zijn nodig, maar de middelen ontbreken. We trokken samen naar de minister van Werk om de ratificering van Conventie 176 van de IAO te bepleiten. Een gemeenschappelijke eis klinkt luider, sindsdien werken we verder samen.

Een ander punt is de grote groep mijnwerkers in de informele ambachtelijke sector. Daar zien we nog meer mistoestanden dan in officiële bedrijven. De sector kent eigen dynamieken. Door goede praktijken op internationaal niveau uit te wisselen,

kunnen we beter op de noden inspelen en ook daar een vakbondswerking uitbouwen.

Nu en dan is het nodig opnieuw samen te komen. Om te zien waar we staan, waar er vooruitgang is, waar de knopen liggen. Om ons beter aan evoluties aan te passen. Zo ontstaat de kiem van verandering op het terrein.”

In deze rubriek nemen we je even mee op een nostalgische trip naar enkele bijzondere blikvangers uit de *oude doos*. Herkenbaar omdat ze in die vijftig jaar jouw aandacht trokken, mensen inspireerden en mobiliseerden voor internationale solidariteit en vaak ook voor de nodige financiële middelen zorgden. Kijk je mee?

FESTIVAL EN SPEL

1994 Een WERELD-DUO-spel waarbij de spelers meer te weten komen over **duurzame ontwikkeling**.

2010 De methodiekdoos **Werknemers zijn geen gereedschap** werd ingezet tijdens de campagne 'Waardig Werk Wereldwijd' om te blijven hameren op het belang van goede arbeidsregels overal in de wereld.

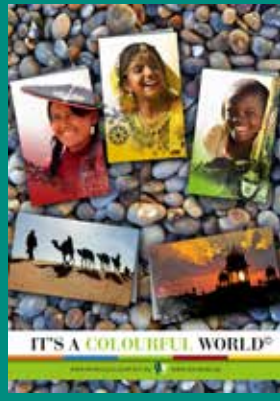
2010 **Wereldfestival Mano Mundo** in Boom, het sociaalste festival van Vlaanderen en mee georganiseerd door Wereldsolidariteit. Wie kent nog reuzen-mascotte en blikvanger Bertje?

2011 Een echte sit-in – of beter bed-in – naar het voorbeeld van Yoko Ono en John Lennon bij de lancering van de campagne **Kom op voor Gezondheid Wereldwijd**. Het megagroot bed trok de aandacht op vele evenementen en elke bezoeker kon het bed in-duiken om de actie te steunen.

FONDSENWERVING

Tot zo'n tien jaar geleden lanceerde WSM jaarlijks een Lentecampagne. Daar hoorde traditioneel de verkoop van bloemzaad bij. Velen, waaronder bestuursleden van partnerorganisaties ACW (nu beweging.net), KAV (nu Femma), KBG (nu OKRA), kwb (nu Raak) en Vakantiegeenogens (nu Pasar) gingen de boer op om de pakjes te verkopen en zo geld in het laatje te brengen. Na de bloemzaadjes volgden nog andere producten zoals kruidenmixen, wenskaarten met Colourful World Wishes, magneten, de Schone Zak, verzorgingsproducten, ...

Jarenlang ontvingen om en bij 10.000 donateurs in december een **Wereldburgerpaspoort** ter grootte van een bankkaart, vergezeld van een brief. De kalender op de achterzijde werd later vervangen door een spreuk. Een vorm van waardering en een symbolisch lidmaatschap van het mondiaal netwerk 'Wereldsolidariteit'.

SENSIBILISERING EN VORMING

2001 Campagnemateriaal

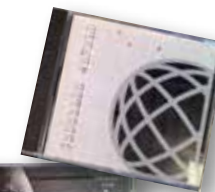
voor de Lentecampagne werd lang op **CD-rom** aan lokale groepen aangeboden. Een compacte manier om kennis te maken met het thema. Je vond er ook foto's, de campagne-affiche, een campagnebrochure, antwoorden op lastige vragen, het beeld van de campagne, **en de wereldburgerquiz** op.

2010 Enkele jaren later werd het materiaal op een hipper manier beschikbaar gesteld: **de dvd deed zijn intrede**.

Gebruiksklare teksten voor een eucharistie of voor een bezinningsmoment werden elk jaar in het thema van de Lentecampagne uitgewerkt. Lokale groepen gebruikten ze tijdens ontelbare momenten van verbondenheid en solidariteit. Meestal gingen die gepaard met een omhaling of een andere vorm van financiële solidariteit. Ook **de kerkdeuracties, met bijhorende enveloppes**, bleven lang populair.

2004 Met deze **de Wereldburgerkrant** kon je aan de slag in de lokale groep van je vereniging. Teksten gaven inspiratie voor een inleiding of bezinning of waren de basis voor een gesprek. De binnenkant kon je in het verenigingslokaal ophangen als affiche, om zo solidariteit verder te verspreiden.

2009 **Wereldburger** was de driemaandelijkse uitgave van Wereldsolidariteit, met wereldnieuws in zakformaat.

VRIJWILLIGERS IN DE WEER

Vrijwilligers zijn het gezicht van WSM. Ze maken internationale solidariteit concreet en vergroten zo de betrokkenheid van mensen. Ze zijn de ambassadeurs, delen hun enthousiasme, nemen deel aan acties, helpen bij het organiseren van evenementen, zamelen mee fondsen in...

2007 Kruidenmixen

WSM-vrijwilligers laten je kennismaken met smaken, geuren en recepten uit drie continenten. Proef en koop de kruidenmixen van Wereldsolidariteit!

2011 Lancering van de Fruitshake

Vele vrijwilligers gingen met plezier aan de slag met de Fruitshake-actiebox. Op markten en feesten kreeg je een fruitsapje of fruitsla aangeboden in ruil voor een vrije gift.

2015 Verzorgingspakketjes

Tijdens de campagne 'Sociale Bescherming voor Iedereen' kon je WSM steunen met de aankoop van verzorgingsproducten.

Koffer vol verhalen

Wereldsolidariteit trok geregeld met een groep sleutelpersonen van de christelijke arbeidersbeweging naar Afrika, Azië en Latijns-Amerika om er partnerorganisaties te bezoeken. De reizen waren een grote bron van dieper engagement voor internationale solidariteit en voor Wereldsolidariteit in het bijzonder.

Na de reis deelden de deelnemers hun ervaringen in de lokale afdelingen van de verschillende organisaties van de christelijke arbeidersbeweging en vaak ook daarbuiten. Ze brachten hun verhaal met foto's en filmpjes en met een koffer vol meegebrachte snuisterijen. Vaak trokken ze ook naar scholen tijdens mondiale dagen.

IN CRISIS TOON JE HOE STERK JE BENT

Voor sociale bewegingen is het van levensbelang snel de noden van de mensen te kunnen opvangen wanneer zich een crisis voordoet. En crisissen komen in vele gedaanten, of ze nu van politieke, economische, sociale of ecologische aard zijn of de gezondheid bedreigen. Bij de vijftigste verjaardag van WSM kijken we terug op enkele sleutelmomenten die de geschiedenis van partnerorganisaties hebben getekend. Maar ook van hun land en zelfs van de wereld.

TEKST / Antoinette Maia – Vertaling / Mia Vandenberghe

1974 WSM ziet het levenslicht. **Internationale solidariteit binnen de christelijke arbeidersbeweging in België bestaat al langer, maar met de oprichting van de ngo is er nu ook een officiële structuur.** De ngo werkt onder de namen Wereldsolidariteit en Solidarité Mondiale en geeft een nieuw elan aan de samenwerkingen met sociale bewegingen, vooral vakbonden, in Latijns-Amerika, Afrika en Azië. Dat resulteert in lange en vruchtbare samenwerkingen.

MONDIALE DYNAMIEKEN

Het is de gemeenschappelijke visie over rechtvaardigheid in de wereld en de rol die sociale bewegingen daarin opnemen, die tot de oprichting van WSM leidde. "Mensen zijn sociale wezens, deel van een samen-

leving waarin veel beslissingen worden genomen zonder hun medeweten. Deze beslissingen leiden tot gevolgen die ze vaak niet beoogden of zelfs afkeuren. Daarom is het essentieel om basisorganisaties in *ontwikkelingslanden** te versterken, zoals vakbonden, vormingsinstellingen, coöperaties en jongerenorganisaties. **Zo kunnen mensen hun stem laten horen en actief de samenleving mee vormgeven."**

In de loop van de jaren groeit het besef dat **de uitdagingen meer en meer mondiaal zijn** en dat we er maar beter samen werk kunnen van maken. Als we crisissen in dit licht bekijken, zien we vaak een mondiale dimensie of mondiale dynamieken die aan de oorsprong liggen. Vandaag spreken we van internationale

*Ontwikkelingslanden

Landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika op één hoop gooien, is generaliserend en eurocentrisch. De term 'ontwikkeling' gaat ook vaak hand in hand met economische groei als maatstaf, terwijl het de onderliggende structurele ongelijkheden tussen 'rijke' en 'arme' landen negeert. Dit kan bijdragen aan het in stand houden van een economische kloof en sociale ongelijkheid. Deze term gebruiken wij dus niet meer. Meer over de evolutie van beelden en woorden op blz. 14-15 'Tekens van de tijd?'

samenwerking waarbij sociale bewegingen samen aan gedeelde doelstellingen werken en elkaar zo versterken. **En in crisistijd maken sterke sociale bewegingen echt het verschil.**

REPRESSIE

1981 In landen als **Chili** en **Sri Lanka** woedt **hevige repressie tegen vakbonden**. Via de samenwerkingen met het Wereldverbond van de Arbeid steunt WSM de opleiding van vakbondsleiders in deze en andere landen. Vakbonden in **Zuidelijk Afrika** doen een beroep op onze solidariteit om de familie van opgepakte vakbondsleden te helpen, om vrouwen in vluchtelingenkampen te versterken en hen te steunen wanneer ze in Lusaka een crèche oprichten.

Datzelfde jaar lanceert WSM het Internationaal Solidariteitspaspoort, waarvan het lidmaatschap jaarlijks 150 Belgische frank kost, en een sticker 20 Belgische frank.

1982 Samen met ACV steunt WSM de vakbond Solidarnosc in Polen en helpt Poolse arbeiders bij de opbouw van hun vakbond.

MATERIËLE HULP

1985 WSM zet de strijd tegen de apartheid in Zuid-Afrika verder met een actieve boycot. Hetzelfde jaar dreigen 140 miljoen mensen in Afrika te verhongeren, waarop WSM de actie *SOS Afrika* lanceert. Voor de uiterst ernstige situatie in Ethiopië is **noodhulp** nodig. WSM levert dekens, melkpoeder en tenten. Daarnaast wordt in Burkina Faso en Mali ingezet op projecten van lokale organisaties, waarmee duurzame verandering wordt nagestreefd.

Gelijktijdig wordt er een medicijnbank opgezet voor organisaties in Polen en Burkina Faso.

ANDER BELEID

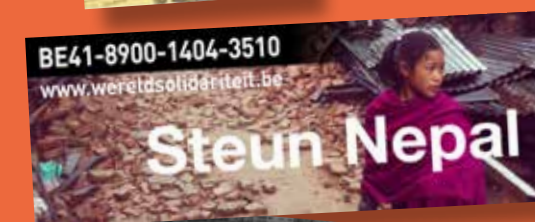
1991 De studie *Vrouwen en Ontwikkeling* belicht de situatie van vrouwen in de wereld en stelt wantoestanden aan de kaak. Tot op vandaag blijven **genderkwesties** prominent op de agenda staan.

1993 WSM trekt samen met een brede coalitie naar premier Jean-Luc Dehaene met de petitie die meer dan 23.000 handtekeningen verzamelde voor een sociale clausule in handels- en ontwikkelingssamenwerkingsovereenkomsten. Het is het begin van grotere **inzet op politiek werk** en duurzame veranderingen op de verschillende politieke niveaus.

Via dialoog met overheden mikken we op veranderingen in het beleid. Beleidswerk groeit uit tot een belangrijke dimensie die bijdraagt aan de impact van sociale bewegingen, zowel hier als op andere plaatsen en op internationaal niveau.

1994 Een onbeschrijfelijke tragedie vindt plaats in Rwanda. **Alleen ogen die geweend hebben, kunnen begrijpen en vergeven** (Mgr. Munzihirwa, bisschop van Bukavu). De christelijke arbeidersbeweging in België toont zich solidair, want sterke sociale bewegingen zijn nodig om Rwanda opnieuw op te bouwen. WSM steunt de lancering van Radio Amahoro, die contact houdt met partnerorganisaties in ballingschap.

>>

>>

Het radiostation wordt voor veel Rwandezen een teken van hoop voor de toekomst.

GLOBALISERING

In de jaren 90 spelen sociale bewegingen een cruciale rol in de reactie op de verschillende crises van het decennium. Nieuwe vormen van mobilisatie en strijd steken de kop op. De feministische beweging stelt geweld tegen vrouwen aan de kaak en roept op tot gelijke rechten. Milieubewegingen ondernemen actie tegen klimaatverandering tijdens de Earth Summit in Rio. Tegen de achtergrond van de Wereldhandelsorganisatie-top in Seattle **stellen sociale bewegingen de schadelijke effecten van globalisering aan de kaak.** In Latijns-Amerika strijden sociale bewegingen voor mensenrechten en democratie. In al deze initiatieven zien we dat WSM en partnerorganisaties een actieve rol opnemen. De globalisering betekent zo een versterking van de bestaande banden van internationale solidariteit.

VOOR VREDE

2001 In de nasleep van de terroristische aanslagen in New York uiten vakbondsorganisaties uit moslimlanden die bijeenkomen op het congres van het Wereldverbond van de Arbeid hun bezorgdheid. Ze herhalen de noodzaak aan dialoog tussen het Westen en de moslimwereld, om vrede te bewerkstellingen en extremisme tegen te gaan. Dit pleidooi blijft ook vandaag relevant. Denken we maar aan de conflicten tussen Oekraïne en Rusland of Israël en Pa-

lestina, maar ook in DR Congo en elders.

VEERKRACHT NA NATUURRAMPEN

2004 op de avond van tweede kerstdag verwoest een **tsunami** grote delen van India, Indonesië en Sri Lanka. Partnerorganisaties tonen hun ongelooflijke vermogen om snel te helpen waar nodig. Voedsel, water, een dak boven het hoofd ...: ze richten zich op de meest kwetsbare mensen en tonen zo waar ze voor staan, maar vooral ook hoe sterk ze zijn.

2010 Op 12 januari wordt **Haïti** verwoest door een vreselijke aardbeving. Haitianen begroeten elkaar met de woorden *eer en respect*, het zijn ook de belangrijke principes van de partnerorganisaties in Haïti. Sociale bewegingen uit buurland Dominicaanse Republiek schieten zeer snel in actie om de Haïtianen te helpen het land weer op te bouwen. WSM steunt deze organisaties hierbij.

RANA PLAZA OPENT OGEN

2013 In Bangladesh stort het Rana Plaza-gebouw in. Bij de gruwelijke ramp komen 1.134 kledingarbeiders om het leven en raken er ongeveer 2500 gewond. De wereld reageert geschokt, WSM en de Schone Kleren Campagne leggen het onthutsend gebrek aan verantwoordelijkheid van kledingmerken en -ketens achter de tragedie bloot.

Tegen juni 2024 slaagt WSM er samen met vele sociale bewegingen in

om de ketenzorgplicht te laten verankeren in een richtlijn van de Europese Unie. De strijd is nog niet gestreden, want die richtlijn moet nu worden omgezet in Belgisch recht.

OP SCHERP

2020 COVID-19 houdt ons en miljoenen mensen over de hele wereld in de greep. De pandemie dwingt ons afstand te houden, alert te blijven voor de noden van de meest kwetsbaren en tegelijk ook onze strijdbaarheid niet te verliezen. We tonen ons creatief in onze mobilisatiestrategieën en we experimenteren met nieuwe vormen van actie, zoals virtuele evenementen, online training en bewustwordingscampagnes waarbij organisaties uit verschillende continenten betrokken zijn. De gezondheidscrisis zet alles en iedereen op scherp, leert organisaties ongelooflijk wendbaar te zijn en zo ook nu het verschil te blijven maken.

Veerkrachtig zijn is synoniem met een kracht voor verandering zijn.

SAMENWERKING

Al vijftig jaar is WSM actief bezig met informeren, bewustmaken, uitwisseling, opleiding en vorming rond de internationale thema's van waardig werk en sociale bescherming. Samenwerking betekent grote mobilisatiekracht en dat versterkt de legitimiteit. De campagnes van de voorbije jaren zijn slechts enkele voorbeelden. Ze zijn het resultaat van inspanningen met partnerorganisaties hier en over de hele wereld, om een breed publiek

te informeren en vooral aan te moedigen deel te nemen aan collectieve acties, betogingen, petities ...

Sinds de oprichting (2009) van het Netwerk voor het recht op sociale bescherming (INSP!R – International Network for Social Protection Rights), zetten sociale bewegingen hard in op coalities om hun impact te vergroten en hun inspanningen zichtbaarder te maken. Dit netwerk heeft als doel om politieke besluitvormers gericht te beïnvloeden door de krachten te bundelen.

Het uiteindelijk doel is: impact hebben dankzij concrete verbeteringen voor de gewone mensen. De grote kracht van WSM en alle partnerorganisaties ligt in de verhalen van die mensen, de realiteit van arbeiders uit alle continenten, en in de creatieve acties die deze realiteit tonen en er grote groepen mensen rond mobiliseren.

Zoals je ziet is de veerkracht van sociale bewegingen een belangrijke factor voor hun succes. Daardoor zijn ze in staat om door complexe omgevingen te navigeren en zelfs in tijden van crisis hun waarden te blijven verdedigen. **Dit aanpassingsvermogen is essentieel om duurzame sociale veranderingen waar te maken**, en om druk te blijven uitoefenen op beleidsmakers. Lang leve alle mensen die hier en op andere plaatsen in de wereld strijden voor meer sociale rechtvaardigheid, lang leve de organisaties die dit mogelijk maken!

DRIE PORTRETTE

Drie vrouwen aan het woord. Ze wonen en werken in verschillende contexten. Wat hebben ze gemeenschappelijk? Ze zijn ervan overtuigd dat gendergelijkheid belangrijk is voor iedereen, vrouwen én mannen. Alleen door samen te werken, kunnen we verandering brengen.

TEKST / Klaar Degroote

CHEA TIDA / CAMBODJA

Textielarbeider en vakbondsafgevaardigde C.CAWDU

“Ik zie het verschil dat C.CAWDU maakt voor textielarbeiders. Dat inspireert mij. De afgelopen jaren is er veel veranderd in de sector in Cambodja. **We hebben nu meer sociale bescherming en zijn beter beschermd bij een werkongeval. Het zijn de vakbondsafgevaardigden die echt het verschil maken.** Ik ben trots als we erin slagen onze werkomstandigheden te verbeteren.

Vroeger was ik bang. Vakbondswerk leek een mannenjob. Maar toen ik lid werd van de vakbond, ontdekte ik dat

ik ook over de juiste capaciteiten beschikte. De vakbond ondersteunde mij en bood training, zodat ik onze rechten kan verdedigen. Het is zó belangrijk dat zowel mannen als vrouwen dit doen. Zeker in de textielsector, waar de meeste werknemers vrouwen zijn. We moeten betrokken zijn. Het gaat immers om onze werkomstandigheden. Mijn advies aan mannen? Ondersteun ook vrouwen die vakbondsleider willen worden, zodat we onze eigen rechten kunnen verdedigen.”

© WSM

MARTA “TITA” GODINEZ / GUATEMALA

Afgevaardigde Marcha Mundial de Mujeres

“Ik groeide op tijdens de Guatemalteekse burgeroorlog*. Thuis hoorde ik getuigenissen over veel dodelijk geweld tegen en verkrachtingen van inheemse vrouwen. Ook de recente ontginning van mijnbedrijven tekent ons land. Dit veroorzaakt vervuiling, klimaatverandering en onteigening van collectieve gronden. Vrouwen en de oorspronkelijke bewoners worden hierdoor het meest getroffen. De strijd voor gendergelijkheid is ook een strijd tegen racisme. Geweld tegen vrouwen en meisjes is een constante in onze maatschappij, zowel nu als vroeger.”

Vrouwenbewegingen hebben dit geweld naar voren geschoven als een probleem dat iedereen aangaat.

De geschiedenis van Guatemalteekse vrouwenbewegingen wordt gekenmerkt door enerzijds verontwaardiging en rebellie en anderzijds hoop en het besef dat veranderingen mogelijk zijn. Marcha Mundial de Mujeres (Wereldmars voor Vrouwen) voert strijd op verschillende vlakken. Jaarlijks op 8 maart komen er miljoenen mensen op straat voor gendergelijkheid.

“In Guatemala zijn we lid van de Alianza Política de Mujeres, een pluralistische vrouwenalliantie die bestaat uit 32 vrouwen-, feministische, inheemse en jongerenorganisaties. We hebben er in Guatemala sterk voor gepleit dat ook vrouwen aan tafel zouden zitten bij de vredesonderhandelingen van de burgeroorlog. Vrouwen kunnen en moeten een rol spelen in de politiek. We moeten ons wereldwijd verenigen en elkaar zien als bondgenoten. Er is zeker en vast ook nog ongelijkheid in de landen van het Globale Noorden**. **In Guatemala zeggen we: ‘netwerken redden levens’.**”

© WSM

© NDWM

DIAP DIAO / SENEGAL

Voormalig genderverantwoordelijke GRAIM

“Onze genderstrategie dient als leidraad bij het bepalen van prioriteiten voor alle projecten en programma’s. We maken onze medewerkers ervan bewust dat gendergelijkheid cruciaal is in de strijd voor duurzame verandering.

Een tijd geleden lanceerden we een campagne rond reproductieve gezondheid. Via sociale media, lezingen en radioprogramma’s bereiken we de bevolking. Wie lid wordt van één van onze gezondheidsfondsen, kan rekenen op een terugbetaling van pre- en postnatale zorg, voorbehoedsmiddelen en de kosten van bevalling in onze gezondheidscentra. Onze campagne leidde tot

een betere kennis én gezondheid. Tegelijkertijd merkten we dat meer mensen zich aansloten bij onze mutualiteiten. Een succesverhaal waar we trots op zijn! **De strijd voor vrouwenrechten is een gezamenlijke inspanning, voor en door vrouwen én mannen.** Het raakt de hele gemeenschap. Het is belangrijk dat vrouwen binnen de mutualiteiten een leidende rol vervullen. Zo laat je als organisatie zien dat het ook anders kan. De tweederangspositie van vrouwen in de maatschappij is het grote probleem. We moeten de kern aanpakken. Dat start bij het gezin en de organisatie van het huishouden.”

* De Guatemalteekse burgeroorlog liep van de jaren 60 tot diep in de jaren 90.
** Het Globale Noorden stemt geografisch niet overeen met het noorden van onze wereldbol en bestaat uit o.a. uit Verenigde Staten, Canada, West-Europa, Australië, Japan en Zuid-Korea. 90% van de maakindustrie is eigendom van en gevestigd daar. Hoewel die landen slechts een kwart van de totale wereldbevolking uitmaken, hebben ze controle over 80% van het totale inkomen van de hele wereld. Omgekeerd hebben de landen uit het Globale Zuiden toegang tot een vijfde van het wereldinkomen. Bron: socius.be

DE TOEKOMST VAN SOCIALE BEWEGINGEN IS INTERNATIONAAL

Al vijftig jaar werkt WSM samen met partnerorganisaties in België en in de wereld aan sociale rechtvaardigheid en duurzame ontwikkeling, vooral voor wie in de marge leeft. Een uitgelezen moment om ook naar de toekomst te kijken. Zijn sociale bewegingen eigenlijk nog van deze tijd? Welke uitdagingen staan hen te wachten? Hoe kunnen ze inclusieve samenlevingen blijven mee waarmaken?

TEKST / Santiago Fischer – FOTO'S / betrokken organisaties

Sinds het begin zijn sociale bewegingen voor WSM van cruciaal belang. Zij spelen een essentiële rol om inclusieve en democratische samenlevingen op te bouwen en hebben wereldwijd grote sociale veranderingen teweeggebracht.

Maar vandaag staat dit maatschappelijk middenveld onder druk. Sociale bewegingen worden geconfronteerd met intimidatie, pesterijen, bedreigingen en geweld op verschillende niveaus, en dat leidt tot minder bewegingsruimte. Deze *krimpen-de ruimte* wordt bovendien gevoed door een combinatie van economische, sociale, politieke, ecologische en democratische crisissen. Sociale bewegingen worden zo naar de marge geduwd, terwijl individualisme de norm wordt. En dat vormt een bedreiging voor de democratie.

Dat in 2024 bijna vier miljard mensen – de halve wereldbevolking – naar de stembus trekt, is op zich dus onvoldoende reden tot optimisme. Luc Triangle, secretaris-generaal van de Internationale Vak-

bondskoepel (ITUC), benadrukte onlangs bij de lancering van de wereldwijde vakbondscampagne *For Democracy*: “De democratie is ernstig ziek in elke uithoek van de wereld. We zien een toename van autoritarisme en extreemrechtse ideologieën”.

Voor WSM is de groeiende ongelijkheid de grootste bedreiging voor democratie. Die wordt veroorzaakt door een kapitalistisch economisch model dat onzekerheid creëert en steeds meer mensen uitsluit. Het maakt zowel mensen als de planeet ziek en moet dringend worden herzien. Politieke beslissingen houden ongelijkheden in stand en geven mensen een gevoel van machteloosheid. Als samenleving blijven we pleisters op de wonden leggen, maar uit angst voor diepgaande veranderingen vermijden we de kern van het debat: dat **we moeten evolueren naar een nieuw model, dat sociale rechtvaardigheid en respect voor het milieu centraal stelt. En daarvoor zijn sociale bewegingen meer dan ooit nodig.**

Sociale bewegingen moeten hun belangen op de internationale fora samen verdedigen, dat is de enige manier waarop we onze stemmen kunnen laten horen zodat er rekening mee wordt gehouden! Samen gaan we verder.

Sandra Moreno. Secretaris-Generaal van RIPESS.

MAAR HOE WORDEN SOCIALE BEWEGINGEN TOEKOMST-BESTENDIG?

We leggen de cruciale vraag voor aan een aantal prominenten uit het maatschappelijk middenveld.

“De ideologie van de jaren 1990 en 2000 bestond erin om mensen dromen te onzeggen, om ze zo onmachtig te maken in de strijd voor rechten en kansen. Wij moeten daar een alternatief tegenover plaatsen. Make Change Happen! Door dat te beklemtonen, ben je al bezig verandering te realiseren. Daarom moeten we de taal van het geloof in verandering voeden en doorgeven. Samen kunnen we het beter maken. Verandering is mogelijk, op alle niveaus.”

Andre Kiekens, voormalig algemeen directeur WSM.

NICOLAS VAN NUFFEL
diensthoofd
*Belangenbehartiging,
Onderzoek & Programma's bij
CNCD-11.11.11 (Belgische
Franstalige koepel van
internationale solidariteit)*

BRUGGEN BOUWEN EN SAMENWERKEN IN DIVERSITEIT

De 21e eeuw wordt gekenmerkt door een opeenvolging van crisissen, die het economische, sociale, ecologische en zelfs geopolitieke landschap abrupt veranderen. En dat zal in de toekomst zo blijven, als we kijken naar de rampen door de klimaatverandering en de ineenstorting van de biodiversiteit, de opmars van conservatieve stromingen met oorlogszuchtige doelen... Daardoor zijn we voor het eerst in lange tijd getuige van de opkomst van conservatieve sociale bewegingen en dat bijna overal in de wereld. Het was het geval met het *Manif pour tous* in Frankrijk, de bewegingen die Dilma Rousseff ten val brachten in Brazilië en het Hindoe-nationalisme. Vaak gaat dit gepaard met de eis om progressieve stemmen het zwijgen op te leggen, en dat zet een nieuwe trend van *krimpende ruimte* in gang.

Deze trend dwingt progressieve sociale bewegingen om al hun energie te steken in **bruggen bouwen, om zo luid en duidelijk een samenlevingsmodel te verdedigen dat gebaseerd is op rechtvaardigheid, openheid en duurzaamheid**. Bruggen bouwen betekent afspreken om met verschillen samen te werken: grote historische bewegingen zoals vakbonden en coöperaties, ngo's en nieuwe sociale bewegingen; organisaties die werken rond klimaat, waardig werk, voedselsovereiniteit, het recht op huisvesting of democratie. Bewe-

gingen met hervormingsgezinde of meer radicale strategieën; actief op lokaal, nationaal en internationaal niveau, in alle continenten... Al deze bewegingen moeten samenwerken en tegelijk hun diversiteit behouden. Dat resulteert in oplossingen die gebaseerd zijn op solidariteit. Samen kunnen ze hun stem luider laten horen.

HUIB HUYSE
*coördinator van de onderzoeks-
groep duurzame ontwikkeling
aan het Onderzoeksinstituut
voor Arbeid en Samenleving
(HIVA, KU Leuven)*

EEN GUNSTIG KLIMAAT SCHEPPEN VOOR SOCIALE BEWEGINGEN

Er is solide bewijs dat overheden die de fundamentele betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld omarmen, bestaande hiaten in hun duurzaam ontwikkelingsbeleid kunnen opvullen. Daarom is het essentieel om een gunstig klimaat te creëren voor sociale bewegingen!

Zo kunnen sociale bewegingen in hun **vertegenwoordigende rol als tegenwicht fungeren tegen de overheid en het bedrijfsleven, burgers in staat stellen hun rechten en belangen te beschermen, publieke participatie buiten verkiezingsperiodes mogelijk maken en uiteindelijk democratie bevorderen**.

Op het gebied van sociale bescherming spelen mutualiteiten een centrale rol. Ze vertegenwoordigen burgers en garanderen toegang tot betaalbare gezondheidszorg van goede kwaliteit.

Sociale bewegingen creëren ook ruimtes voor sociale dialoog, waarmee ze het democratisch engagement versterken. Door hun educatieve rol dragen sociale bewegingen bij aan democratische waarden in de samenleving, zowel intern naar hun leden en achterban als extern door informatie te geven aan burgers en beleidsmakers.

ELS HERTOGEN
*Directeur van 11.11.11 (Belgische
Nederlandstalige koepel van
internationale solidariteit)*

MET TROTS EEN PROGRESSIEVE ROL OPNEMEN

Het is duidelijk dat sociale bewegingen ook in de toekomst nodig zullen zijn, maar de uitdaging ligt in hoe ze relevant zullen blijven in altijd maar veranderende samenlevingen. Nieuwe uitdagingen en vragen dwingen sociale bewegingen om hun kompas aan te passen aan de hedendaagse realiteit: Waar liggen de ongelijkheden nu? Wie moeten we verdedigen? De sociale bewegingen van vandaag kunnen de klimaatcrisis, de opkomst van racisme en de digitalisering van onze samenlevingen niet negeren. En in de toekomst zullen we ons moeten aanpassen aan nieuwe uitdagingen als we willen dat sociale bewegingen relevant blijven.

Sociale bewegingen zijn van nature progressief omdat ze voortdurend opkomen voor meer sociale rechtvaardigheid. Onze samenlevingen hebben deze progressieve krachten nodig om te vechten tegen conservatieve krachten. Sociale bewegingen moeten deze progressieve rol met trots op zich nemen, maar zich ook realiseren dat ze alleen kunnen slagen door zelf progressief te blijven en zichzelf voortdurend opnieuw uit te vinden. Het moeten dynamische bewegingen zijn die zich aanpassen aan de zorgen en drijfveren van mensen. **Sociale bewegingen zijn nodig om de veelheid aan meningen, zorgen en verwachtingen te verzamelen en deze krachtig naar voor te brengen als collectieve kwesties.**

Sociale bewegingen moeten met een duidelijk kompas strijden tegen de uitbuiting van mens en natuur en open blijven staan voor nieuwe ideeën en samenwer-

kingsverbanden. **Alleen op die manier, door onszelf steeds opnieuw uit te vinden, kunnen we de wereld echt veranderen.**

ANN VERMORGEN
Voorzitter ACV-CSC

SAMENWERKEN OM DE DEMOCRATIE TE VERDEDIGEN

De problemen waarmee werknemers dagelijks geconfronteerd worden, zoals onvoldoende koopkracht, onzekere jobs, minder goede openbare diensten, opwarming van de aarde en ongelijkheid, kunnen niet enkel op nationaal niveau aangepakt worden. **De toekomst van sociale bewegingen en vakbondswerk ligt in internationalisering.**

Vakbonden hebben een speciale plaats in sociale bewegingen. Zij kunnen tot een machtsevenwicht op de werkplek leiden en ze onderhandelen over concrete vooruitgang voor werknemers. De inzet van vakbonden blijft nu en in de toekomst nodig om leefbare inkomens en toegang tot sociale bescherming te garanderen.

Vakbonden en sociale bewegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden in de strijd voor sociale rechtvaardigheid, waardig werk en democratie. Samen hebben ze de kracht om te reageren op nieuwe uitdagingen zoals digitalisering, artificiële intelligentie en de platformeconomie, die zullen leiden tot enorme omwentelingen en groeiende ongelijkheid. Ook de opwarming van de aarde dwingt ons tot actie.

De democratie staat langs alle kanten onder druk. Schendingen van de vrijheid van vereniging en campagnes om sociale bewegingen en vakbonden in diskrediet te brengen, nemen toe. Het is van fundamenteel belang dat we samenwerken om de democratie in de samenleving en op de werkvloer te verdedigen. Extreemrechtse krachten indammen, waar ze ook aanwezig zijn, is onze prioriteit.

ARIANE ESTENNE,
voorzitter van de *Mouvement*
Ouvrier Chrétien (MOC)

TEGENMACHT CREËREN EN VERZET OPBOUWEN

In een wereld die altijd maar rechtser en extremer wordt, is er een belangrijke rol voor sociale bewegingen weggelegd. We leven in een maatschappij waar liberale, individualistische waarden overheersen, we zien zelfs xenofobe neigingen. Progressieve sociale bewegingen zijn in de minderheid en worden al eens de mond gesnoerd of in diskrediet gebracht. Het risico bestaat dat daarmee de vrijheid van vereniging wordt ondermijnd. Daarom moeten we nu de strijd aangaan en massaal investeren in vorming die rechtvaardigheid, solidariteit en gelijkheid centraal stelt. **Het is absoluut nodig om rond deze thema's een gedeelde maatschappijvisie en cultuur op te bouwen. Daarvoor moet het maatschappelijk middenveld allianties blijven smeden over scheidslijnen heen, op lokaal, nationaal en internationaal niveau.**

In een wereld van bezuinigingen op openbare diensten en sociaal onrechtvaardige maatregelen, zal het werk van sociale bewegingen nog belangrijker worden. Met onze achterban op het terrein, kunnen wij een tegenmacht creëren om verzet op te bouwen. Onze geschiedenis toont aan dat sociale veranderingen mogelijk zijn, dankzij een bewuste, gepolitiseerde bevolking uit de arbeidersklasse. Daarom is het essentieel dat we inzetten op wat aan de basis leeft en dat we met groepen kunnen samenwerken zonder dat we ons aan een bepaalde programma-logica moeten aanpassen.

LIEVE VERBOVEN
directeur van het *IAO-kantoor*
in Brussel

MOBILISEREN VOOR HET WELZIJN VAN WERKNEMERS!

Het maatschappelijk middenveld heeft een belangrijke rol om te zorgen dat de toekomst van werk inclusief en mensgericht is. We staan voor een toekomst vol uitdagingen. Ze bieden ook kansen voor het maatschappelijk middenveld,

dat de kracht bezit om te mobiliseren en de stemmen van werknemers te laten horen. Stemmen die opkomen voor welzijn en de garantie op een leefbaar inkomen eisen voor iedereen. Wij hopen dat het maatschappelijk middenveld zich zal blijven mobiliseren. Specifiek voor ons, binnen het werkdomein van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), is dat van enorm belang. **We hebben die kritische en constructieve stemmen broodnodig.**

PETER WOUTERS,
voorzitter van *Beweging.net*

DE POLSSLAG VAN DE SAMENLEVING VOELEN

Samenlevingen die gedragen worden door hun bevolking zijn minder ongelijk, dragen meer zorg voor elkaar en vinden betere oplossingen voor hun uitdagingen. Die regel geldt in elk land in de wereld.

Op moeilijke momenten vinden gelijkgezinden elkaar. Hun verbondenheid rond dezelfde idealen helpt hen om het hoofd boven water te houden. Zo ontstonden en ontstaan sociale bewegingen.

Sociale bewegingen versterken de stem van burgers en maken het mogelijk om over ideeën te debatteren. Ze hebben het vermogen om echte verandering teweeg te brengen. Ze voelen de polsslag van de samenleving door naar mensen te luisteren. En zo leren we voor welke problemen we samen oplossingen moeten vinden: voor de snel groeiende impact van de klimaatverandering en de vergrijzing in Europa. Economisch gaat het over de macht van bedrijfsgiganten en hoe zij hun verantwoordelijkheid ontlopen. Door hun economische activiteiten zouden zij het leven van hun klanten en werknemers moeten verbeteren.

Waar het uiteindelijk over moet gaan is dat ieder mens de garantie heeft op een waardig leven, ongeacht zijn of haar sociale situatie.

LUC VAN GORP
Voorzitter van de *Christelijke*
Mutualiteit van België

DE DRIJVENDE KRACHT ACHTER DUURZAME VERANDERING

De toekomst is aan sociale bewegingen. Het lijkt misschien vreemd om dit te zeggen op een moment dat de civiele maatschappij onder druk staat, niet alleen in België maar ook elders in Europa en de rest van de wereld. Toch ben ik ervan overtuigd dat onze sociale organisaties in de komende jaren en decennia mee de richting zullen bepalen van onze samenleving.

Want net in tijden van onzekerheid, zoals nu, zoeken mensen houvast. Wanneer de wereld die we kennen op zijn grondvesten trilt, zijn sociale bewegingen meer dan ooit plaatsen van vertrouwen waartoe mensen zich wenden, omdat ze hoop uitstralen en een warm welkom bieden. Het maatschappelijk middenveld gaat moeilijke debatten nooit uit de weg, legt de vinger op de wonde en blokkeert zo individualisme, extreemrechts, polarisatie en discriminatie. Het spreekt voor zich dat onze samenleving voor enorme uitdagingen staat. **Maar het is door onze solidariteit, die internationaler is dan ooit, dat we oplossingen zullen vinden.**

SANDRA MORENO
secretaris-generaal van *RIPESS*
(*internationaal netwerk voor de*
sociale en solidaire economie)

SAMEN BELANGEN VERDEDIGEN OP INTERNATIONAAL NIVEAU

We hebben een kapitalistisch model geërfd dat de ongelijkheid over heel de wereld heeft vergroot en dat gebaseerd is op de uitbuiting van natuurlijke hulpbronnen en de arbeidskracht van mensen. Daardoor worden de fundamentele rechten van mensen over de hele wereld geschonden. We kunnen dan ook onmogelijk negeren dat dit model heeft gefaald, het bleek niet in staat om welzijn, vrede en gelijkheid voor iedereen te garanderen. Samen met sociale bewegingen zetten we ons in voor

toekomstige generaties. We bouwen aan een stem van onderuit om zowel het patriarchaat als het kapitalistische model aan te pakken. Arbeidersbewegingen, zowel formele als informele, hebben de afgelopen decennia voor hun rechten gestreden en belangrijke overwinningen behaald. We hebben rechten gewonnen, maar we staan op het punt ze te verliezen, door een allesomvattende systeemcrisis die ons al bijna twintig jaar in zijn greep houdt.

We moeten doorgaan met de strijd voor een radicale transformatie van onze samenleving en onze verhouding met het leven zelf. We roepen op tot een lokaal, participatief, democratisch, collectief, wederzijds en ecologisch economisch model dat gebaseerd is op de gemeenschap. **Sociale bewegingen moeten hun belangen op de internationale fora samen verdedigen, dat is de enige manier waarop we onze stemmen kunnen laten horen zodat er rekening mee wordt gehouden! Samen gaan we verder.**

LAURA ALFERS, directeur van het
programma «*Social Protection*»
bij *WIEGO* (*Women in informal*
employments: Globalizing and
Organizing)

MASSALE KRACHT EN EEN COHERENT ALTERNATIEF PROGRAMMA

We leven in een wereldwijde context van meervoudige crisissen, daar moeten we ons van bewust zijn. Tegelijk moeten we erkennen dat in tijden van crisis, wanneer we tegen de muur staan, sociale bewegingen zich kunnen ontwikkelen en versterken. De *krimpde ruimte* maakt het zeker moeilijker voor sociale bewegingen om actie te ondernemen. Het is lastiger om toegang te krijgen tot financiering en tegen machtige spelers is het complexer om een tegenmacht te vormen en verandering af te dwingen.

Maar zelfs in die context hebben sociale bewegingen een belangrijke rol om een alternatief voor het status quo te bedenken, om realistische ideeën en voorstellen te ontwikkelen en mensen in staat te stellen om ze uit te voeren. Als we het zo bekijken, **zullen sociale bewegingen nooit hun relevantie verliezen - en dat is de hoop voor de toekomst.**

Zo kunnen sociale bewegingen in de nasleep van de huidige crisis sterker worden. En door sterker te worden kunnen ze niet alleen tegenmacht opbouwen, maar ook een coherente en realistische alternatieve agenda voor duurzame verandering vinden.

BASMA LOUIS, voorzitter van de Internationale KAJ (IKAJ)

SOCIALE ONRECHT-VAARDIGHEID OVERWINNEN

Sociale bewegingen zijn ideale instrumenten om een beter leven te eisen en sociaal onrecht te overwinnen. Wij strijden voor kwaliteitsonderwijs, voor de versterking van kwetsbare mensen en voor meer gendergelijkheid in onze samenlevingen... Maar in een wereld waarin extreemrechts overal aan kracht wint, waarin onze biodiversiteit op instorten staat en waar de inflatie mensen in armoede drijft, lijkt het alsof de *burgerlijke ruimte* krimpt, we raken onze democratische rechten om te protesteren kwijt en sociale bewegingen lijken met uitsterven bedreigd.

We staan voor immense uitdagingen om mensen te organiseren. Vooral bij jongeren wordt dit steeds moeilijker. **Het aantal activisten, supporters en ambassadeurs voor sociale bewegingen neemt af, vanuit een gevoel van machteloosheid** en onder invloed van sociale netwerken en andere technologieën die ons individualistischer maken. **Ondanks al die barrières moeten sociale bewegingen zich blijven organiseren, coalities vormen en mobiliseren**, vooral bij groepen waar dit moeilijker loopt zoals jongeren, arbeiders, vrouwen, migranten, gemarginaliseerde en gediscrimineerde groepen.

INEKE ZELDENRUST
internationaal coördinator van de "Schone Kleren Campagne"

EEN NIEUWE GENERATIE ACTIVISTEN

De Schone Kleren Campagne blijft hard inzetten op het mobiliseren van sociale bewegingen, vakbonden, consumenten en activisten, rond een visie van **een sociaal en ecologisch rechtvaardige kledingsector**. De repressieve maatregelen tegen arbeiders en vakbondsorganisaties zullen toenemen. We hebben innovatieve strategieën nodig om onze collectieve *burgerlijke ruimte* te verdedigen.

En die zien we ook, dankzij hernieuwde politieke interesse van een nieuwe generatie sterk betrokken activisten over de hele wereld. Zij zetten uiteenlopende acties op en mobiliseren zich intensief, vastbesloten om op te staan en te vechten voor hun idealen.

Fast Fashion, groot geworden dankzij digitale bedrijven zoals Shein, vertrouwen op algoritmes om hun productie en marketing te organiseren. In de toekomst zal dit eerder de norm dan de uitzondering zijn. Er zal veel druk nodig zijn om de negatieve gevolgen van dit consumptiemodel te beperken. De Schone Kleren Campagne blijft dan ook inzetten op het versterken van vakbonden en andere organisaties die de werknemers vertegenwoordigen. Wij blijven hen ondersteunen, zodat zij collectief kunnen onderhandelen met merken en werkgevers.

Door activisten, werknemers, consumenten, vakbonden en maatschappelijke organisaties te verenigen, streven we naar een nieuw economisch model dat de grenzen van de planeet respecteert en tegelijk een leefbaar loon biedt aan alle betrokkenen in de productieketen.

DANKJEWEL

Acht jaar lang was Fons De Potter voorzitter van WSM. Op 22 april 2024, gaf hij de fakkel door aan Luc Dusoulrier.

"Ik ga jullie missen, maar alles heeft zijn tijd in het leven."

VOORZITTER VAN WSM: VRIJWILLIG MAAR NIET VRIJBLIJVEND.

Zijn strijd voor arbeidsrechten, veiligheid, gezondheid en sociale dialoog beheersen zijn professionele loopbaan bij de centrale Bouw, Industrie en Energie. Zijn kennis en gedrevenheid zet hij vol vuur in op het internationale toneel. Eerst bij de internationale vakbond IndustriAll en later, na zijn pensioen, bij WSM (toen nog Wereldsolidariteit).

Doorheen de jaren ziet hij op het terrein en aan de onderhandelings-

tafels de beoogde veranderingen vorm krijgen. Hij is getuige van de strijd van vakbonden tegen gedwongen arbeid in Mauritanië. Hij ijvert mee voor universele gezondheidszorg in DR Congo en neemt deel aan manifestaties in de Filipijnen, waar hij sindsdien op een zwarte lijst staat. Hij trekt zich de rechten van artisanale mijnwerkers aan in Afrika en zorgt ervoor dat de partnerorganisaties kunnen rekenen op financiële steun.

"Ik ben dankbaar dat ik jullie al die jaren mocht bezig zien" vertrouwt hij ons toe. "Een dynamisch en enthousiast team, soms dromers maar met de vaste wil om deze dromen waar te maken."

Wij zijn hem dankbaar voor de jaren inzet, zijn integriteit en discretie, rust en bescheidenheid. Dank je wel voor jouw tomeloze inzet voor solidariteit en verandering. Wij blijven dromen, beloofd.

WSM dat is hij, dat zijn wij, dat zijn de vele organisaties van de christelijke arbeidersbeweging en dat ben jij! Dank je wel voor de trouwe steun, aandacht en tijd tijdens de voorbije jaren en de jaren die komen.

Dank voor jullie solidariteit.

